Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian Redacția și Administrația: Str. Domnița Anastasia, 16. — S. I. Telefon, 3.76.05

Dr. N. Lupu: — UVRIERI ȘI... ȚARANI AI PRISULUI!

Voim presă românească

Trăim, evident, o epocă de redeșteptare a demnității românești și, odată cu aceasta, începe să se înfiripeze o conștiință a destinului românesc. In lumina mișcării acesteia noi, problemele fundamentale și specifice neamului nostru trebuiesc puse din nou și raportate permanent la ideia de destin național sau de viitor al acestei țări.

Una dintre aceste probleme este aceea a presei în sens mai restrâns, sau a imprimatului în sens mai larg, — problemă cu desăvârșire neglijată sub regimul democratic.

Imprimatul, prin care înțelegem ziarul, revista și cartea, e cel mai mare și mai puternic instrument de comunicare între membrii colectivității statului. Imprimatul e însă cuțit cu două tăișuri. El poate fi viața cum poate fi moartea spiritului național. Presa poate fi pârghia formidabilă de ridicare a neamului, dar poate fi și otrava distructivă care tâmpește și ucide lent și sigur spiritul național. Cartea poate fi puterea miraculoasă prin care se crează imaginea de glorie a unui neam, dar poate fi și puterea diabolică prin care unui neam i se pune permanent în față caricatura lui însuș pentru a-l deprima și a-l demoraliza. In funcție de destin național sau în funcție de viitorul unui neam, deci, imprimatul joacă un rol de o covârșitoare însemnătate. El poate învia un destin, îl poate exalta sau îl poate ucide pur și simplu.

Trebuie să recunoaștem că în regimul democratic, întemeiat pe libertatea oricui și oricum, imprimatul nu constituie o problemă de rezolvat. Frumosul principiu al libertății de cugetare tradus în practică democratică, fără absolut nici un control și fără nicio directivă, devine o primejdie de moarte pentru viața unui neam. Lipsa controlului, a directivelor și a sancțiunilor în domeniul scrisului își are corespondentul în anarhia ideilor militante, în falsificarea spiritului public, în trivialitatea și imoralitatea literaturii.

Pentru a înțelege mai limpede lucrurile acestea, gândiți-vă la regimul imprimatului în democrația noastră de după război. Cine a prosperat în acest timp? Presa minoritară și presa evreiască. Cine a suferit enorm? Presa cu adevărat românească! Partidele democratice, atât cel liberal cât și cel național-țărănist n'au considerat niciodată în acest timp presa sub raportul unei misiuni naționale, ci numai în funcție de interesele lor politicianiste. In ce privește presa minoritară, aceste două partide, în goană după voturi, au mers atât de departe încât au fondat ziare minoritare noui și au subvenționat unele din cele existente. Concurându-se cu țărăniștii, d. Ion Inculeț, membru al Academiei Române, e unul dintre cei mai consecvenți susținători de presă iudeo-rusă în Basarabia. Acum câțiva ani, ziarul său Nașa [illegible] a trebuit să fie suspendat din pricina atacurilor violente aduse Coroanei.

In regimul democratic însă cine a prosperat în mod fabulos a fost presa iudaică umflându-și dimensiunile de broască până la proporții bovine. O concurență fantastică s'a iscat între liberali (mai ales după moartea marilor Brătieni) și între național-țărăniști, cari să cucerească mai sigur grațiile pistruiate și agrementate cu usturoiu ale Sărindarului. Pentru aceste două partide de guvernământ, imaginea perfectă a democrației e presa evreiască; autoritatea supremă în materie democratică e aceiaș presă evreească. Două avantagii găseau atât liberalii cât și țărăniștii în această presă: reclama pentru persoanele și pentru partidele lor, toleranța fărădelegilor guvernamentale. Reclama e tarifată, toleranța e infinit mai scump cumpărată. Presa iudaică din România a prosperat din băligarul imenselor subvenții date de guvernele noastre democratice. Aceste subvenții, cari în mare parte se pot controla în scriptele ministerelor, sânt date sub formă de „publicații" și sub formă de comenzi tipografice oficiale. Celelalte avantagii, ce se pot controla mai greu, sânt date sub formă de „afaceri" rezolvate la intervenția diversilor Blumenfelzi și sub formă de plată directă din fondurile necontrolate și secrete ale statului. Si, în sfârșit, o nouă serie de avantagii e preluarea datoriilor de 60 de milioane ale grupului „Adevărul" în portofoliul putred al Băncii Naționale, operație ce revine lui Constantin Argetoianu.

După căderea ultimului guvern național-țărănist, ziarul Universul ne-a demonstrat cu acte oficiale că numai în interval de un an tipografia „Adevărul" a primit comenzi ministeriale în valoare de 27 milioane! Comenzile acestea constituie una din cele mai mari escrocherii întrucât nici a treia parte din ele nu se execută. Si tot Universul ne demonstra ieri că sumele încasate de acelaș grup iudaic dela război încoace se ridică la cifra înspăimântătoare de 4 miliarde!

Iată cum prosperează presa iudaică în regimul democratic.

Dar nu e numai atât.

Gangsterii Sărindarului, deținând secretele guvernanților, exercită un șantaj atât de puternic asupra lor încât acest șantaj sistematizat a devenit o adevărată dictatură asupra guvernelor democratice. Nu mai e un secret pentru nimeni că un individ impertinent cum e Kalman Blumenfeld bate cu pumnul în masa primilor miniștri ai României. Noi cunoaștem precis cazuri când acest individ a participat direct la consilii restrânse de miniștri, dându-le chiar anumite directive. Multe din legile ce se fac și multe din cele care nu se mai fac au suferit într'o măsură nebănuită influența dictatorială a Sărindarului. Preponderența uriașă pe care a căpătat-o această imundă oficină asupra vieții noastre politice a făcut din partidele democratice ale României simple anexe la ordine ale „Adevărului".

In toată această vreme tânăra conștiință naționalistă a fost permanent revoltată de ceeace vedea și de ceeace știa. Impotriva ei însă absolut toate guvernele democratice au reacționat ocrotind sub permanentă pază militară oficina din Sărindar. Spectacolul acesta care durează de aproape două decenii, de a apăra contra opiniei românești presa iudaică e dovada cea mai categorică a primejdiei pe care această presă o reprezintă pentru viața neamului nostru. Ocrotită de democrație, ea apare împotriva voinței naționale. Zilele din urmă, cu divulgările uriașe întreprinse de Universul, asupra dedesubturilor vrăjmașe statului nostru ale presei iudaice, au clarificat pentru toți rolul străin și distructiv al acestei cloace de venin în organismul nostru național.

Problema românizării presei e mai actuală ca oricând.

In principiu, e inadmisibil ca o bandă de indivizi străini de sângele și de crezurile noastre să vorbească în numele poporului român. Ei pot vorbi cel mult în numele evreilor, dacă sânt acceptați și aceasta o pot face cu adevărat în numele libertății scrisului, limitată de interesele permanente ale statului național-românesc. Nimeni n'are dece să se opună ca evreii să-și aibă presa lor minoritară în idiș sau în ebraică, cu respectul principiilor fundamentale ale Statului românesc și al instituțiilor lui. Dar a promova ca judecător și ca exponent al destinului românesc pe un escroc de galițian, aceasta constituie o crimă împotriva neamului nostru. Scrisul ca funcție a destinului românesc nu poate aparține decât geniilor și talentelor naționale. O puteți constata foarte ușor: nici cel mai bun gazetar evreu nu se poate ridica prin însușiri până la înnălțimea unui mediocru gazetar român. Toată istoria presei din România stă dovadă că scrisul cotidian constructiv, în slujba destinului național, aparține exclusiv și fără excepție românilor de geniu și românilor de talent. Nu există absolut niciun gazetar evreu care să fi fost vreodată în unison cu idealurile poporului și ale statului nostru. Dar toți gazetarii evrei joacă un rol de caricatură și de negație a acestor idealuri. In principiu, deci, singuri românii au dreptul să fie judecătorii, tălmăcitorii și îndrumătorii destinului românesc. Românizarea presei e o necesitate elementară, de viață, pentru noi.

In realitatea practică această cerință de principiu corespunde perfect cu dorința redeșteptată și clarificată a majorității noastre etnice. Atitudinea categorică manifestată recent dela margine la margine de țară, împotriva presei din Sărindar e mai mult decât un deziderat de presă autentic românească: e o poruncă ridicată din voința unui neam conștient, în sfârșit, de destinul său și de primejdiile ce pasc acest destin. Românizarea presei nu pornește dintr'un simplu postulat ideologic, ci din însăși inima realității naționale, prea mult și prea fără măsură batjocorită în specificul și în idealurile ei.

Guvernele democratice au putut să cultive prin toate mijloacele cu putință o presă iudaică, împotriva sentimentului public. Guvernele democratice au putut prin măsurile cele mai arbitrare și mai ilegale din lume să suprime pur și simplu ziarele cu adevărat românești sau să prigonească pe cele existente, făcând pe placul iudeo-democrației. Guvernele democratice au putut să-și bată joc de presa românească, a muncii cinstite, a banului cinstit, a talentului cinstit, a cugetului cinstit, ocupându-ne redacțiile cu jandarmi în timp ce ocrotea cu aceiași jandarmi redacțiile Sărindarului și sechestrând pe gazetarii români în temnițe în timp ce pe gangsterii scrisului iudaic îi încărcau de averi fabuloase. Guvernele democratice au putut să ocrotească scrisul împotriva Statului și să sugrume scrisul în slujba Statului.

De azi încolo nu vor mai putea continua.

S'a schimbat ceva în conștiința românească.

Sentimentul public ofensat două decenii, s'a intensificat și a devenit voință hotărîtă. Nimeni nu mai crede azi că Pauker și Blumenfeld lucrează la gloria Statului național românesc, iar noi, oprimații și sugrumații, lucrăm la batjocorirea acestui Stat.

Acesta e adevărul care fulgeră din ultimele evenimente.

Iar guvernele vor fi nevoite să țină seamă de el.

Căci adevărul acesta e consfințit și de constituția legală.

Și de constituția sângelui românesc, mai ales.

Nichifor Crainic

A cui e România Mare?

Comozi ne așezarăm în fotoliu
când Neamul soarta-și împlini;
încheiarăm haina faptei cu orgoliu
zicând
— sătui de faptă și de gând —:
de-acum durerea toată se sfârși!

Ne-am zăvorît în vatra din noi
săraci și goi —
nu mai bătuarăm drumuri prin Carpați
spre Tisa ori spre Mare,
ne-am socotit cu Zeii frați —
cu suflet mic și vechi
ne-am întins sătui la soare

Când Neamul soarta-și împlini
comozi ne așezarăm în fotoliu —
noi, socotelile Istoriei
pe toate le încheiarăm cu orgoliu.

Române frate spune-mi răspicat:

A cui e România Mare?

A cui?

Trăim ceas blestemat!

Valeriu Bora

Tristul destin al lui C. Stere

Moartea lui Constantin Stere, la Bucov, în izolarea deplină, definitivă, care i s'a impus probabil mai mult chiar decât s'a resemnat el s'o primească, ne oferă minutul resumativ în care se poate recapitula un întreg trecut de viață românească pe care l-a inițiat și l-a trăit atât de intens mortul acesta trist. Iar dacă este o mângâiere să nu dispari din vieață întreg și să strigi din mormânt încă vieața aceasta, adeseaori enigmatică, pe care ai trăit-o, să-ți supraviețuești într'un fel, oricum, dar așa cum ai vrut — non omnis moriar, spune orgoliosul vers al lui Horațiu — atunci se poate crede astăzi că C. Stere a murit liniștit și că a dus această consolare cu el.

O consolare? Desigur, dacă ne mulțumim să privim numai la suprafața lucrurilor fără să răscolim nimic mai adânc. Dar C. Stere, gândirea lui, tot stilul lui de vieață, mai sunt oare aceste lucruri astăzi altceva decât un aspect perimat al istoriei? Noi nu vrem acum, peste materia mizerabilă care dispare, pe care Stere a vrut-o cenușă, ca și când ar fi trebuit să se desăvârșească astfel mai bine concluzia unei vieți de neant, noi nu mai vrem și n'am mai avea cruzimea să dăm cu pietre în acest cadavru incinerat, sau să îndreptăm din efemerul vieței noastre un sever rechizitoriu împotriva celui care a murit.

Se cuvine însă ca în perspectiva istoriei, unde ar fi imposibil să nu rămână puțin figura lui Stere, noi să fixăm totuș acestui mort un contur mai precis. Să vorbim de el sine ira et studio, să pricepem larg această tumultoasă vieață care n'a fost decât întâmplător utilă, dar din care cea mai mare parte, aproape fiecare zi, a fost consacrată cu o aprigă voluptate numai forțelor de neant. Si numai astfel să putem vorbi de tristul destin al lui C. Stere, destinul lui pieritor, așa cum îl vedem acum dispărând în graba timpului devorant care consumă tot, ca să nu respecte decât numai ce s'a creat durabil. In acest sens, C. Stere, nefericitul om și gânditor, este un mort care nu mai așteaptă nimic.

Am fost atrași totdeauna să privim atent figura lui C. Stere, masca lui mai mult pe care se întâlneau atâtea contraste sau care evocau masiv nu știu ce drame ibseniene, eroi prăbușiți și pe cari torentul vieței i-a strivit sub povara unui misterios, unui insuportabil destin. Un Ejlert Loewborg, putea foarte bine să fie C. Stere — un grandios ratat — sau poate mai mult un Borkman, uriașul bancher falit. E adevărat astfel că C. Stere a avut toată vieața, chiar pentru aceia cari l-ar fi iubit mai puțin, o incomparabilă seducție de dezastru și de mister. Era de cele mai multe ori o stranie voluptate să-l privești... Mi-l amintesc, sunt câțiva ani, într'o după amiază la Cameră — C. Stere nu mai era atunci decât un om dosnic aproape și părăsit, ocolit de oameni mai mult, o umbră îndârjită care se mai mișca printre noi. Erau atunci ultimii ochi cu cari ne privia, înainte de a pleca definitiv în retragerea lui dela Bucov. Pe fața lui se amesteca par'că o ferocitate bună aproape și neînțeleasă, sau dacă vreți, o bunătate feroce, în care se ghicea nu știu ce revoltă împietrită, iar suvițe groase de păr cărunt cădeau în șanțurile de pe obraji, peste ochii albi, mărind panica acestei figuri. Era o lungă, o dureroasă poveste, era un mister inepuizabil omul acesta care purta dârz pe umerii lui, și acum, povara unei vieți mereu zvârlite.

Dar se poate spune că Stere nu a trăit niciodată altfel. Copil, — autoritatea taristă a trebuit să dea cei dintâi fiori de răscoală și de revoltă acestui revoluționar înnăscut. Adolescența lui, Stere și-a petrecut-o în Siberia, unde atâtea suflete s'au îmbătat de frenezia revoltei, și în acest cadru fantastic de zăpezi și asupriri avea să înceapă pentru vijeliosul basarabean o teribilă aventură care nu se va mai sfârși. Toată viața lui s'a resimțit de prigoana acestei tinereți îngrozite! Stere n'a văzut altceva decât o autoritate ostilă, sub care instinctul lui revoluționar unit cu un vast material de doctrină, dar bogat de toate erorile timpului, a izbutit să construiască pretutindeni, în politică, în literatură, în artă, un întreg sistem de gândire care acură formele noastre burgheze, lăsând foarte ușor să se vadă dinamita idealurilor dela răsărit.

Acest om sumbru și închis, trăia poate o vieață predestinată, mutând în granițele noastre exaltări străine pe care el le-a adus din largul unei lumi ce-și pierduse busola. Stere a murit acum, la 70 de ani, prinzând numai 38 de ani din veacul nostru restaurator de valori. Dar toată tinerețea lui Stere, formația lui intelectuală și morală, aparțin veacului trecut. Stere este astfel omul secolului al XIX-lea, ale cărui erori și dezastre el a vrut să le continue orb până în ceasul acesta al morții, — când granitul lui de tăcere și de refuz înfățișa par'că o inaderență ireductibilă, o permanentă ostilitate cu veacul acesta nou care-l obliga să moară.

Tânărul basarabean, totuș atâta de dubios român, a crescut în aceste insuportabile săpuneli de fin de siècle și a văzut primele furtuni pe care elanurile tolstoiene începeau să le ridice pe stepele oprimate de autocratismul țarist, — cam în acelaș timp în care din occidentul francez veneau până la noi ecourile deprimate ale unor pontifi cari se chemau Renan sau Taine. Un democratism foarte sumar își profila figura palidă la acest orizont. Stere a ascultat atent toate aceste sirene cu atâta stranie ecou funerar. Socialismul acestui timp, cu al lui Tarde și Durkheim, cari dădeau atâta circulație doctrinelor materiale, și-a adus despoticvă o importantă contribuție de artificial și iluzie într'o gândire în care aproape nimic nu mai era românesc. Dar chiar mai mult decât covârșitoarele influențe din Marx, cele mai strânse legături spirituale C. Stere le-a avut cu școala rusă revoluționară care a exaltat lupta de clasă și a dus-o până la catastrofa care se știe.

Dar cu această familie de spirit, C. Stere ar fi izbutit foarte greu să prindă rădăcini mai adânci pe un pământ pe care nicăieri n'a izbutit să-l exprime, oricât ar putea să înșele echivocul unor formule, și într'o țară pe care aproape că n'aș ști să spun acum dacă a iubit-o sau nu... Dacă Stere „a luptat pentru Basarabia", cum se spune, mi-e teamă totuș că lupta aceasta nu făcea decât să continue prelungirea siberiană a tânărului revoluționar pe care nimic nu-l va fi interesat vreodată mai mult decât să dărâme pur și simplu un regim autocrat.

Dar dincolo de această luptă care, întâmplător a putut să ne servească și nouă, viața lui C. Stere, de atâta agitație și zbucium, îmi apare prin contrast îngrozitor de sterilă, fără nici un cuvânt durabil. Opera lui nu este decât negație, când nu exaltează cele mai plate erori, iar munca lui nu consistă decât în încercarea pasionată de a perpetua la noi toate erezille unui timp perimat. Nicăieri, decât în opera lui Stere, locul comun democrat nu s'a răsfățat mai convins și nu și-a cântat mai multe formule. Poporanismul mai mult literar al lui C. Stere, — dar fără să fi dat literaturii nimic — s'a convertit pe planul politic și al ideilor în „țărănismul" care se vede, ducând la această infamă agitație a partidului zis „național-țărănesc" care e bine să se știe, astăzi cel puțin, că dela lupta de clasă a lui Stere purcede.

Si iată, închis numai în câteva fraze aproape tot ce-a putut să redească o vieță de om care s'a rupt și care s'a sfâșiat atât.

In plus... câteva greșeli grele politice, dar pe care în ce ne privește, ni se va da voe să nu le credem pătate de infamie.

Asvârlit de oameni, cum a fost toată vieața lui, C. Stere s'a refugiat între cărți, prietenii cei mai buni, și a scris. Lucrul acesta mă emoționează acum și această orgolioasă singurătate aproape mă doare. Cărturarul nu s'a trădat. Sterii, negator, el nu va rămâne, e drept, decât atât cât va mai putea să dureze agitația [illegible] pe care a creat-o.

Dar oricând ne vom aminti cu regret acest intelectual de [illegible], acest obosit și inutil luptător care a murit la 70 de ani, uitat, între trandafiri...

Toma Vlădescu

Sfarmă-Piatră e autocefal

„Sfarmă Piatră" s'a autodefinit timp de opt ani ca o publicație singulară.

„Sfarmă Piatră", cum spunea aici fruntea tutelară a lui Nichifor Crainic, se deosebește de celelalte publicații naționaliste, quasi naționaliste și pseudo-naționaliste.

„Sfarmă Piatră" are un stil numai al lui, are un destin înalt și, mai ales, un pumn ca un trăsnet.

Noi suntem mulțumiți de el...

Dar să ne grăbim s'o spunem: nu toată lumea este la fel de încântată de faptele lui.

Unii găsesc, de exemplu, că „Sfarmă Piatră" e un teribil scandalagiu, că răstoarnă iute lucruri și oameni în jurul lui, că face prea mult deranj într'o casă de oameni pașnici.

Alții nedeprinși cu scrisul liber, sunt intrigați că nu văd sgarda uriașului, îl suspectează și-i impută că... nu este cu nimeni. Da!

Si a treia categorie de critici îi reproșează, în sfârșit, că din pricina lui nu s'ar putea realiza frontul unitar naționalist, că prea este treaz și prea îi înjură pe toți!

Recunoaștem * și unii și alții și ceilalți au dreptate. Așa e. Scandalagiu, nedomesticit de nimeni, gură spartă, — ăsta e „Sfarmă Piatră". Și, dacă e cineva dintre aceștia care speră să se îndrepte băiatul, să se cumințească, acela se înșeală. „Sfarmă murii" — să nu-și mai facă nimeni iluzii! — nu va fi niciodată mai cumsecade decât acum. Cu temperamentul lui, cu ideile lui, uriașul nostru din basme are o fizionomie definitivă de veacuri și, are șira spinării pietrificată. El nu știe să se încovoaie. El nu știe să lingă. El nu e lichea.

El stă numai vertical.

El vine deadreptul din mileniile tradiției românești și de aceea nici nu poate fi ca origine, cuzist, gardist, goghist, vaidist, hitlerist, fascist. „Sfarmă Piatră" e numai [illegible], e numai român. Vina românească. Dreptate românească. Eroism românesc. Lege românească. Destin românesc.

In paginile acestei reviste ei vorbesc prin fiecare din noi. Incidentele noastre toate sunt pseudonimele lui. Noi toți fuzionăm în el. Pentru asta, nimeni nu vine, nimeni nu rămâne aici dacă se simte slab de înger, las, lichea.

De pe poziția aceasta morală dominantă „Sfarmă Piatră" rotește priviri vulturești peste mișcarea naționalistă românească. Unde vede tâlhar, care să-i crape țeasta. Unde vede escroc, îl fulgeră în creștet. Justițiarul din basm este la fel și aici. Drept până la cruzime — așa e „Sfarmă Piatră". Ticăloasele deprinderi ale lumii nu l-au stricat. De veți auzi pe cineva, vreun „naționalist" chelălăind, să știți că „Sfarmă Piatră" l-a izbit pe drept și l-a nimerit bine.

El nu greșește niciodată.

Mișcarea naționalistă, ca orice mișcare mare și generoasă, atrage escroci. In dogoarea entuziasmului care topește inimile, naționaliștii sinceri merg înainte fascinați de frumusețea luptei și nu mai stau să ceară actul de legitimație al tuturor noui veniților. Ei nu știu, însă, că acești oaspeți ai banchetului care se apropie sunt cei mai mulți escroci.

Ei bine, e imoral să dai în adversarul din față, să înfierezi ticăloșiile altora și să cruți în acelaș timp pe ticăloșii din stânga sau din dreapta ta, numai fiindcă se dau drept naționaliști sau sunt într'o organizație cu tine.

Complicitatea aceasta distruge tot sensul moral al luptei. Face dintr'o mișcarea superbă o monstruozitate, o porcărie.

„Sfarmă Piatră" nu vrea să fie complicele niciunei porcării.

Si mai e ceva. Intr'altă ordine a lucrurilor.

Istoria noastră e o alternanță de lupte eroice și de subjugări. Niciodată însă părinții noștri nu s'au supus de bună voie străinătății. Această supunere cerea totdeauna la capătul unor bătălii istovitoare, care plăteau sângeros orice [illegible] la independența și libertatea românească.

Democrația liberalismului [illegible] al veacului XIX a renunțat însă la orice simțământ de demnitate, a demisionat din tradiția eroică, și a închinat țara străinătății: Germaniei și Franței, pe rând.

Naționalismul poate fi el la fel cu democrația aceasta? Nu. El nu poate scălda veacul care a murit ca să-i poarte livreaua. Naționalismul este înainte de orice demnitate, libertate, independență.

Sunt, însă, între conducătorii naționaliști de azi moștenitori ai mentalității servile din trecutul acesta apropiat și străin de noi, cari n'au puterea să conceapă o Românie absolut liberă pe axa unui destin al ei propriu. [illegible]

Ei vor descătușarea internă a țării, ei luptă împotriva democrației, dar nu se desfac din mentalitatea democratică.

Dacă democrații au închiriat destinele românești cutărei puteri tutelare, noi, naționaliștii, unii naționaliști, credem că nu le putem scoate dela acest stăpân decât cu concurs străin... oferindu-le adică altei puteri!

A, nu! „Sfarmă Piatră" se desparte total de acești naționaliști. El nu poate concepe o Românie nouă, eroică, suverană pe destinele ei și, totodată... cuib de influență. El nu vrea să fie complice nici în această porcărie.

„Sfarmă Piatră" e autocefal.

„Sfarmă Piatră" vrea naționalism autocefal. Vrea țară nouă autocefală.

Intre noi și ceilalți e în curs un proces de diferențiere adâncă.

Al. Gregorian

Arhanghelii Ardealului

In 28 şi 29 Iunie s'a desfăşurat, la Oradea şi Cluj, cele două episcopii văduvite, sărbătoarea de augustă înscăunare a noilor episcopi: Dr. Nicolae Popovici, profesor la Academia Teologică din Sibiu şi Nicolae Colan, rectorul aceleiaşi Academii. Intâiul la Oradea, al doilea la Cluj.

Ctitoriile celor doi episcopi restauratori de rosturi creştineşti şi româneşti pe plaiurile transilvane, Roman Ciorogariu şi Nicolae Ivan, prin noii vlădici, primesc botezul tinereţii, dinamismul credinţei şi freamătul luptei. Os din osul neamului, sânge din sângele lui şi duh din duhul lui, cei doi episcopi sunt chemaţi să îndeplinească rosturi falnice întru mărirea ortodoxiei şi a românismului. Aderenţa lor organică, consubstanţială, la fiinţa neamului imprimă destinului lor arhipăstoresc investitura unor porunci de foc. Poruncile dreptei credinţe româneşti şi poruncile românismului. Intre ele nu există contradicţie, ci eternă înfrăţire. Nicăeri ca în superba ecumenicitate ortodoxă nu se împlineşte o mai organică identificare între virtuţile credinţei şi puterile neamului. Aderenţele pământeşti ale ortodoxiei, crescute subt oblăduirea căderilor sofianice de lumină transcendentă, sfârşesc toate în organic. Stat organic, naţionalist, cultură organică, satul, asceză organică, plenitudinea interioară. Incât, cine este învestit cu duhul păstoresc în ierarhia ortodoxă este în acelaş timp posesorul celor mai înalte puteri ale neamului. Puteri cari aduc răspunderi şi fixează roluri bine definite. Intreg trecutul nostru voievodal ne stă mărturie în acest sens. Comunitatea de simţire între duhul bisericii şi mireni, care atinge accente suverane în ortodoxie, umple toate rosturile existenţei noastre istorice. Mustul şi soarele istoriei noastre tot ea le-a tutelat. Aşa a fost, aşa este şi tot aşa va fi.

Tâlcul acestei taine a eternităţii româneşti a fost prins, simplu şi masiv de noul vlădică, Dr. Nicolae Popovici.

„Ajutat de colaborarea înţeleaptă şi sistematică, binevoitoare şi neprecupeţită, a tuturor clericilor şi mirenilor, voiu căuta să fiu propovăduitorul entuziast al unui creştinism viu, al unui creştinism dinamic, al unui creştinism care să dospească toată frământătura sufletului românesc din acele părţi, al unui creştinism creator de cea mai înaltă formă a culturii.

Nu voiu uita nici o clipă apărarea drepturilor imprescriptibile ale neamului asupra teritoriilor cuprinse în fruntariile ţării, fruntarii croite cu jertfa vieţii celor opt sute de mii de eroi, care se odihnesc în acest pământ".

Iată o mărturisire de credinţă şi un program, cuprinzător cât veacurile româneşti.

Cei doi episcopi, de aceeaşi obârşie ţărănească, crescuţi în aceeaş atmosferă, subt ochiul atent şi a toate văzător a mitropolitului Bălan, sunt două din feţele cele mai luminate ale bisericii noastre. Cu studii serioase în ţară şi străinătate, cu multă erudiţie şi învăţătură teologică, ei aduc în scaunele episcopiilor văduvite lamura spiritualităţii ortodoxe române. Cu sufletele deschise spre toate zările vieţii româneşti, cu icoana Patriei în inimi, ei vor da rangurilor episcopale vigoarea tinereţii, cumpătul bărbăţiei şi strălucirea înaltei lor intelectualităţi. Dacă valoarea activităţii lor ştiinţifice îi aşează printre cei mai distinşi apologeţi ai ortodoxiei, marile lor sentimente româneşti îi investesc cu puterea de arhangheli apărători ai românismului din Dacia Superioară.

După o prea frumoasă credinţă românească, preotul este socotit ca îngerul satului. Pornind dela această credinţă, vlădica Nicolae Colan spunea în discursul de mulţumire după alegere că episcopul trebue să fie arhanghelul episcopiei. Pentru cine e pătruns de rosturile pe cari este chemată să le împlinească ortodoxia noastră, aceste două cuvinte sintetizează un splendid program. Mitul creştin al arhanghelului cu sabie de foc, apărător şi răzbunător totdeodată, primeşte o largă semnificaţie prin cuvintele unui episcop, care vrea o biserică militantă, dinamică şi creatoare. Pe linia acestui program, intenţiile celor doi vlădici fac un singur trup, formează o indisolubilă unitate de luptă şi credinţă întru propăşirea neamului.

Dacă cel mai tânăr, abia de 33 ani, Nicolae Popovici, a parcurs până acum o frumoasă cale ştiinţifică, distingându-se prin lucrări de masivă şi rodnică erudiţie, cel mai în vârstă, şi el în floarea bărbăţiei celor 43 ani, Nicolae Colan, este una din personalităţile cele mai împlinite ale bisericii noastre. Cu toată diversitatea aparentă a preocupărilor, crinii celor mai curate gânduri ale lor creşteau simultan în paginile magnificei „Reviste Teologice".

Concepţia lor despre misiunea unei biserici vii şi creietoare nu le-a îngăduit izolarea în turnul de fildeş al preocupărilor de strictă specialitate. Şi aici vlădica Nicolae Colan a realizat lucruri vrednice de pomenit.

Smulgem un fragment din prezentarea pe care i-a făcut-o unul din cei mai buni cunoscători ai problemelor noastre bisericeşti, Prof. I. Mateiu, menit să reliefeze multipla personalitate a noului episcop.

„Fiu de ţăran din Treiscaune, acolo unde lupta pentru credinţă şi neam a fost atât de dramatică, el şi-a făurit sufletul tineresc în flacăra minunată a liceului nostru din Braşov. Tradiţia glorioasă a acestei şcoli şaguniene i-au dat statornice impulsuri de conştiinţă naţională şi mândrie ortodoxă, de idealism înălţător şi încredere aprinsă în marile aspiraţii de rassă, cari aveau să facă din elevul eminent al celor opt ani de şcoală, un exemplar de elită a tinerelor generaţii luptătoare.

Această aleasă formaţie spirituală se completa atât de organic — şi atât de firesc pentru cărturărimea ardeleană — prin vestita şcoală teologică dela Sibiu, unde cultul legii şi al limbii îşi durase din vremuri vechi cele mai înflăcărate altare. Astfel când ceasul cel mare bătu în 1916, tânărul absolvent în teologie n'a avut ezitări: el urmă în retragerea dureroasă armata Regelui Ferdinand, împărtăşind soarta miilor de pribegi ardeleni prin colţurile Moldovei eroice şi stepele Rusiei trădătoare, întărind prin cuvânt şi cântec bisericesc inima expatriaţilor. Mai apoi revine la Chişinău, unde împreună cu alţi ardeleni, ia parte activă ca profesor de liceu şi redactor al marelui cotidian „România Nouă", în lupta de deşteptare naţională a Basarabiei.

După înfăptuirea unităţii naţionale, ia licenţa în litere la Bucureşti, iar Mitropolia ardeleană îl trimise la Berlin, spre a face studii temeinice de specializare în teologie. Inapoiat acasă, în 1923 este numit profesor de studiul Noului Testament la Academia Teologică din Sibiu, iar în 1929 i se conferă titlul definitiv şi demnitatea de Rector.

Activitatea desfăşurată aici timp de 14 ani este din cele mai rodnice şi mai variate. Inalta situaţie de pregătire clericală fu complect reorganizată dându-i-se la iniţiativa I. P. S. Mitropolit Nicolae şi prin grija noului Rector o direcţie de largă spiritualitate, graţie de sigur şi unui corp profesoral primenit, crescut în Universităţile din străinătate.

In sala de curs, ca şi în biroul rectoral, păr. Nicolae Colan radia din sufletul său aceeaşi ştiinţă bogată şi îndrumare înţeleaptă, care a câştigat toate inimile şi a creiat ambianţa prielnică unei munci însufleţite din partea tuturora. Prin seriile nouă de preoţi, formaţi în această atmosferă schimbată, viaţa arhidiecezei a început să capete alt curs, mai viu şi mai apropiat de îndemnurile eterne ale Mântuitorului.

Dar tânărul rector al Academiei de Teologie n'a vroit să rămână numai în aceste cadre strict oficiale, ci le-a depăşit din vreme, angajându-şi pasiunea constructivă în numeroase domenii intelectuale. Deplin stăpân pe adevărurile biblice, el le-a vestit cu elan în atâtea predici pătrunzătoare sau conferinţe religioase ţinute în şir prin centrele noastre ardelene. Fără a se simţi câtuşi de puţin epuizat, şi-a făcut plăcere din sarcina îndoită ce şi-a luat de a conduce, în calitate de director două din cele mai importante publicaţii periodice dela noi: „Revista Teologică" şi „Viaţa Ilustrată". Prin cea dintâi serveşte de 13 ani, în condiţii admirabile, cultura şi ştiinţa bisericească, idealurile ortodoxiei şi interesele preoţimei, prin cea din urmă promovează educaţia familiei româneşti, strecurându-i în proză şi versuri frumos ilustrate, concepţia vieţii creştine a bisericii noastre.

Studiile şi articolele păr. Nicolae Colan, scrise cu talent şi nerv, i-au creiat de mult reputaţia unui condei luminat, ce străluceşte prin profesiune, claritate şi eleganţă literară. De aceea, el este citit cu interes totdeauna viu atât de clerici, cât şi de mirenii cărturari, dornici să se orienteze în problemele generale ale culturii ortodoxe. Invăţat şi evlavios, blând şi muncitor, a ajuns să fie una din personalităţile proeminente ale bisericii zilelor noastre".

Fie ca sfânta tinereţe şi prietenie a noilor vlădici să dea reinviatelor episcopii transilvănene fala voivodală, mărirea ortodoxă şi eroismul românesc al înaintemergătorilor episcopi: Nicolae Ivan şi Roman Ciorogariu.

Sabia de foc şi crucea de lumină să fie armele celor doi arhangheli ai Ardealului!

Grigore Popa

PATRIE ŞI COMUNISM

Un vifor nedeslegat, o atmosferă densă de fulgere, nu ştiu ce patetic ne domină.

România e o mare de linişte nervoasă, o fântână cetluită, un fluid frenetic, comprimat.

Ce vrem? Poate, nici noi nu ştim. Dar sunt convins că odată limitele frânte, odată elementele în libertate, tot ce poartă în el, misterios, destinul se va clarifica. Rasa, pământul, patria vor învinge.

Nu poate fi altcum. Când furtuna se declară, când drama începe să cotropească sufletele, atunci, oh, atunci nu mai există interese şi patimi, datorii şi drepturi, invidii şi resistenţe, ci energii naturale, forţe în expansiune. Nu luptă, ci ebuliţie, deşteptare a latenţelor lumii. Avânt al titanilor spre cer. Ossa pe Olymp...

Atunci nu ne mai aparţinem. Se rostesc în noi — în noi cari avem totuşi motive, raţiuni plausibile pentru fiecare gest, în noi cari ne credem determinaţi de spirit — nedesluşite energii. Suntem atunci expresia nu a unuia, ci a mii de suflete. Nu a unui dor sau a unei patimi ci a unei idei. Incarnaţia Ideii, în cea mai strictă, mai implacabilă formă a ei.

In spaţii sublime, zeii decid atunci justiţia ideilor. Sau mai curând, ei sunt arbitrii acestor energii incomparabile. Dar ei decern dreptate celor tari.

Orizontul României se întunecă. Fulgeră din patru laturi ale lumii. Profilul fantastic al dramei se pronunţă.

Termenii dramei, elementele conflictului par a fi: internaţionalism-naţionalism, comunism-individualism, ateism-creştinism. Aceste antinomii ascund de fapt un singur conflict elementar. De-oparte, pleava lumii, cei fără ancoră, fără pământ, oamenii tuturor miragiilor. Aceia, numai, pot făuri visul absurd, visul monstruos al unui stat fără patrie, în care străbunii, tradiţiile, să fie neant, în care să nu te poţi individualiza deci, un stat al automatismului, al creaţiei mecanice în serie, un stat ai cărui componenţi n'ar putea fi decât roboţi.

Acest paradis mecanic nu se poate realiza în Europa.

El este produsul unui vis desafectat cu desăvârşire de orice ideie de patrie.

Europa culturii europene, a unei tradiţii multimilenare, a unor atât de rigide, de obstinate, de dogmatice patrii, în care fiece popor e gelos pe larii săi, pe ctitorii culturii sale, n'ar putea ajunge vreodată la comunism.

Decât doar atunci când n'ar mai fi Europa, când ar fi pierit conştiinţa supremaţiei sale pe lume, mândria şi tensiunea ei superbă spre creaţie,, geniul ei intelectual, când templele, basilicele, orchestrele, teatrele, laboratoriile, pretoriile ei, ar fi ruină. Atunci, şi nici atunci!

Dar comunismul a putut prinde în Rusia, se va spune. Rusia nu este Europa, ci o stepă nesfârşită, un sediu al barbariei asiatice.

Comunismul a putut prinde — atât cât a putut prinde — în Rusia, fiindcă s'a suprapus admirabil patriei, a corespuns acolo unei mari realităţi naţionale. Rusia, pământ asiatic, populat de triburi, de hoarde, cari duc din preistorie până azi o viaţă colectivă, aceiaş totdeauna, o viaţă fără istorie, sau aproape fără istorie, era aptă, adequată comunismului. Formele ei de viaţă, profund colectivă, în care oamenii împlineau rosturi elementare, mecanice, pe un pământ comun, şi-au aflat expresie în economia comunistă.

Popoare fără cultură, implicit fără tradiţie, deci anti-individualiste, ele au atins, prin comunism, idealul robotului modern.

Cultură de serie, civilizaţie prin mimetism exasperat, acestea sunt rezultatele comunismului — rezultate posibile în Rusia la popoare ostile creaţiei, vreau să spun, reculegerei, individualizării.

In Europa, însă, la noi? La noi, unde hoarda a fost cunoscută mii de ani sub faţa ei cea cruntă? Noi, asupra cărora ea se abătea ca o urgie a cerului, prădând, arzând, ucigând? Noi pentru care ea, ca tot ce venia din Rusia — barbarie mongoloidă, galbenă de tot, sau pe jumătate — a însemnat numai restrişte şi pribegie, cum am putea-o accepta? Cum ne-am vedea noi înşine în hoardă?

Noi, aceştia, suntem al doilea termen al dramei, al doilea element în conflict. Cu noi e tradiţia, e istoria, e patria. Alături de noi luptă, printr'o misterioasă solidaritate, geniul acestui pământ.

Eminescu însuşi a spus-o. Apele, văile participă la biruinţă. Suntem ai pământului:

Şi de-aceia tot ce mişcă 'n ţara asta, râul, ramul,
Imi e prietin numai mie, iară ţie duşman ţi-este...

Un instinct magnific ne depărtează de barbari, ne ţine departe de Rusia. Cele mai bune intenţii ale internaţionalismului, flacăra lui Israel, aici se sting.

Dan Botta

Omul răscrucilor istorice

MIHAIL KOGALNICEANU
dela a cărui moarte s'au împlinit la 20 Iunie 45 ani

Zilele trecute ne-au adus încă un popas de o clipă în desfăşurarea halucinantă a prezentului — pentru ca să ne amintim premergătorii. Popasurile acestea evocatoare sânt din ce în ce mai dese la noi de o vreme. Asta înseamnă că acea lucidă conştiinţă de noi înşine— care ne trebue — devine din ce în ce mai tare. Căci nu ne oprim deloc ca să plângem elegiaci pe închipuite sau reale ruine de slavă — ci ne apropiem de puterile trecutului din când în când ca să ne întărim încordările de azi şi pe cele viitoare.

Poposim în istorie — ca alături de un izvor de apă vie, din basmele noastre.

Zilele trecute ne-au apropiat de Mihail Kogălniceanu. Patruzeci şi cinci de ani s'au împlinit de când a intrat în pământ şi în odihnă omul acesta care a creat atât de mult şi a cuvântat atât de puţin.

Un om care a ştiut să creadă în câteva, puţine şi sfinte idealuri. Un om care a ştiut să creadă până la sfârşitul vieţii sale în ele. Un om care a ştiut să le coboare pe pământ — adică să le înfăptuiască.

Un om de credinţă şi de faptă.

Cum a crezut, a crezut pentru el numai — nesfârşit de tare. Ce a făptuit, a făptuit pentru toţi ai săi — atât cât a trebuit şi cât a putut.

De aceea nouă Kogălniceanu ne e atât de aproape şi atât de departe de suflet în acelaşi timp.

Sântem azi la ultimul sbucium hotăritor al istoriei noastre. Sântem în cumplita fierbere şi încordare a pregătirii conştiinţei naţionale pentru ultimul gest al destinului nostru: realizarea desăvârşitei neatârnări în lăuntrul graniţelor noastre. Fapta aceasta poate să întârzie, dar va veni: ESTE INEVITABILA, după cum inevitabile au fost toate etapele creşterii noastre istorice de până acum.

Pentru această operă de uriaşă sguduire a sufletelor — care trebue să premeargă faptei — avem nevoie de personalităţi fastuoase în sclipirea dinamismului lor. Energii năvalnice în tumultul şi bogăţia lor. Oameni ca Heliade Rădulescu, Bălcescu, Eminescu.

Kogălniceanu n'a fost dintre aceştia. El e dintre acei cari vin să împlinească. El e al vremilor când ajung să se aleagă lămurit apele de uscat. Al clipei când ele trebue să se aleagă.

De aceea a rămas numai al vremii sale.

Dacă l-am căuta gândurile ca să le facem ale noastre — am rămâne oarecum desamăgiţi apropiindu-ne de ele. Căci omul acesta n'a spus decât ceeace putea să făptuiască.

Credea în neamul acesta, în puterile lui. Chiar, într'un moment de cumplită disperare — în 1867 — nu îl părăseşte această credinţă: „...ne aflăm mai rău chiar decât în timpul lui Cantemir şi Brâncoveanu. Dar îmi vei zice că toţi trebue să facem ceva spre a scoate ţara din potop. După mine singura speranţă este tot în ţară, în bunul ei simţ". (Din corespondenţa lui Kogălniceanu).

Crede în destinul neamurilor: „Naţiile ca şi oamenii în deosebi îşi au solia lor pe pământ şi sunt răspunzătoare de petrecerea lor aci jos".

Pentru îndeplinirea ei cel mai tare razim trebue să-l găsim în ceeace e mai al nostru, IN TRECUT: „Să ne ţinem de istoria noastră cum se ţine un om în primejdie de a se îneca de prăjina ce i se aruncă spre scăpare". (Prefaţa Arhivei Româneşti).

De aceea se ridică dela început împotriva Regulamentului Organic: „au dărâmat şi au desfiinţat toate legiuirile ţării, ne-au tăiat toată relaţia cu trecutul".

Spiritul său viu de creaţie îi întoarce însă îndată privirile înainte: „De aceea dar, voim a ne întoarce la acele instituţii a căror origină este din pământul nostru, care în timp de cinci veacuri le-am avut, şi pe care vroim numai a le adapta după luminile şi trebuinţele epocei".

Credinţele acestea ale lui — le voia tălmăcite cinstit: „Urâm confuziile babilonice, urâm ignoranţa şi mediocritatea ascunse sub cuvinte răsunătoare, dar reci de simţ".

Cu această cinste şi luciditate cari îi erau proprii, n'a şovăit să pecetluiască după unire, aproape împotriva tuturor, problema ţărănească drept problema cea mai însemnată în statul nostru de atunci: „în îmbunătăţirea soartei ţăranilor văd viitorul ţării mele, văd fundarea naţionalităţii române".

Acestea au fost credinţele lui de o viaţă. Aceasta a fost — simplu — felul în care le-a dat glas. Mai puţin frumos decât al multor altora. Mai puţin ispititor pentru noi.

Cu totul altul a fost destinul lui Kogălniceanu. A fost să înfăptuiască ceeace alţii visau mai frumos decât el. Şi ca să se vadă cât de puţin îi era îngăduit lui să viseze, chiar înainte de faptă, să ne gândim că în aproape tot ce a creat a trebuit să-şi sdrobească o fărâmă din suflet.

Aceasta a fost linia simplă şi tragică a destinului lui Mihail Kogălniceanu.

Omul care a împins ţara la unire — a trebuit să refuze înălţarea sa pe tronul Moldovei, ca să poată fi ales Cuza, unificatorul.

Omul care a intuit atât de lucid imensul rol al ortodoxiei în fiinţa noastră politică şi culturală: „Ca să avem artă şi literatură naţională, trebue ca ele să fie legate cu societatea, cu credinţele, cu obiceiurile, într'un cuvânt cu istoria noastră. Nici odată n'am fi avut frumoasele biserici a Argeşului, a Trei Erarhilor, a Dragomirnei, dacă arta n'ar fi fost insuflată de sentimentul religios ce era mobilul strămoşilor noştri şi care la ei era atât de strâns unit cu sentimentul naţional, nefăcând pot zice decât unul şi acelaş"... Omul care cerea, în „Dorinţele partidei naţionale —„ridicarea morală şi socială a clerului ortodox" drept „una din cele mai mari şi mai sfinte îngrijiri" — a trebuit să aducă în 11 Dec. 1863 legea secularizării averilor mânăstireşti, fiindcă numai astfel, cu preţul unei chirurgii dureroase, credea el că poate face încă un pas spre independenţa desăvârşită a ţării.

Omul care a crezut cu entuziasmul cald al patruzeciştilor în libertate, în constituţionalitate — a trebuit să fie autorul lui 2 Mai 1864. Aci a fost cea mai hotăritoare răscruce a vieţii lui Kogălniceanu şi a destinului nostru în acel veac.

Habotnic exeget al textelor, scrupulos al punctelor sale de doctrină liberală de ar fi fost — marea faptă eliberatoare nu ar fi văzut lumina istoriei. Căci din lovitura de stat dela 2 Mai — care a fărâmat prescripţiile impuse de străini ale Convenţiei — au izvorît apoi: Dinastia, 1877 şi 1881. Dacă Mihail Kogălniceanu ar fi şovăit să introducă în Camera Deputaţilor imbecilizaţi de îngustimea interesului personal, acel curăţitor pluton de jandarmi — cine ştie câţi ani de primejdioase frământări ar fi urmat, şi câţi Lascări Catargi ar mai fi căzut sub gloanţe.

Prietenul antisemitului Alecsandri, şi chiar el omul care a cerut încă înaintea unirii, într'un proiect de Constituţie prezentat Comisiei dela Focşani „lege pentru oprirea jidovilor străini" — a trebuit să primească în 1878 ca ministru de externe, faimosul articol 7, fiindcă atunci trebuia creată cu orice preţ independenţa în afară. Că aşa era — dovadă că şi azi n'am ajuns deplin la cea dinlăuntru.

Insă cedarea Basarabiei către Ruşi n'a semnat-o. Sub preţul nici unei compensaţii. Acesta era un fapt istoric pe care nu putea să-l îndeplinească: fiindcă îl pedepsea istoria — fiindcă era de nereparat.

Acesta a fost Kogălniceanu omul politic.

De simplitatea voinţei lui creatoare, de curajul cu care a ştiut să vină şi să stea în bătaia tuturor răspunderilor la răscrucile istoriei noastre, de puritatea calmă a jertfei personalităţii lui atunci când linia adâncă a vieţii neamului o cerea — trebue să ne simţim şi astăzi aproape.

Moşneguţul acesta atât de tihnit în înfăţişare — aşa cum ne apare din cadrele prăfuite — a fost totuşi un om, a fost un român.

Ovidiu Papadima

FRONTUL POPULAR
Marianne: — Pute îngrozitor!...

(Der Stürmer)

„ADEVĂRUL" LA 1894 CA ȘI ACUM

Kalman Blumenfeld la 23 de ani.

Viata de trădare și de crimă a „Adevărului" — din care au puit apoi „Dimineața", „Zorile" și celelalte năpârci veninoase din Sărindar — nu e de ieri de alaltăeri. Procesul dintre ele și nația asta răbdătoare e și mai vechiu.

Din fericire acum măștile au căzut definitiv. Monstruoasa — adevărata — figură a criminalilor comuniști oploșiți acolo acum a apărut clar.

Odinioară lucrurile nu se vedeau atât de lămurit. „Adevărul" putea încă înșela lumea — deși instinctul sigur al tineretului l-a demascat de acum patruzeci de ani.

Vom înfățișa aici sobru — prin documentele vremii — o pagină specifică din istoria „Adevărului". E vorba de anul 1894 — anul procesului „Memorandului".

Și atunci ca și acum, „Adevărul" a ultragiat conștiința românească.

Sub masca socialismului autohton, sub îngăduința bătrânească a lui A. Beldiman sub prestanța câtorva români naivi ca Nădejde — străinii lucrau de atunci pe ascuns ca să transforme „Adevărul" în cuibul de otravă care e astăzi.

Ceeace scria o bună parte din presa vremii de atunci cu scârbă despre „Adevărul" — se poate subscrie întocmai și astăzi. „Adevărul" dela 1894 a putut astfel ajunge o pradă ușoară și predestinată — în mâna Socorilor de ieri și a Paukerilor de azi.

Iată faptele:

In ziua de 15 Mai 1894 s'a dat la Cluj sentința în faimosul proces al Memorandului prin care românii ardeleni cereau statului lor dreptate. Fruntașii români, cu Lucaciu între ei — sânt condamnați ca niște răufăcători.

Ziarele românești apar în chenare de doliu. Proteste clocotind de indignare. „Adevărul e cel mai rezervat.

Intervine incidentul dela Teiu. Il redăm după „Universul" din 17 Mai 1894:

O societate de muncitori unguri, are îndrăzneala să manifesteze în legătură cu sentința, purtând pe străzile Bucureștilor steagul verde unguresc, sub pretextul unei serbări profesionale. Se rostesc insulte la adresa românilor.

Vreo o sută cincizeci de studenți merg în Teiu, unde poposise serbarea, cer socoteala lui Miklos Farkas, președintele, confiscă steagul verde iredentist și îl ard apoi la statuia lui Mihai Viteazu.

Toate ziarele românești — „Constituționalul", „Românul", „Lumina", „Voința Națională", „Naționalul", — privesc gestul tânăr cu transparentă îngăduință.

Numai „Lupta" protestează, iar „Adevărul" varsă asupra studențimei un hârdău de insulte perfide.

Ce s'a mai întâmplat, arată ziarele cu data de 18 Mai 1894:

„A doua zi s'au dus la „Adevărul" mai mulți studenți universitari spre a cere socoteala cu privire la acest articol injurios scris în contra studenților. Conducătorii au cutezat să asmută pe lucrătorii tipografi asupra sutdenților români cari au fost bătuți în redacția „Adevărului".

Urmează, firește, reacțiunea.

La manifestația studențească, din seara de 20 Mai, la statuia lui Mihai Viteazul, „Adevărul" e înfierat. Studentul Davidescu povestește cum au fost bătuți. Manifestația trece pe la „Adevărul". Sunt confiscate registrele și foile rămase nevândute.

Iată ecoul:

INCIDENTUL CU „ADEVARUL"

Sunt ani de zile de când acest ziar insultă tot ce e mai sfânt și mai scump în această țară. Incepând cu Capul Statului, pe care legile îl apără de insulte prin sancțiuni și pedepse grele, și ajungând până la omul cel mai de rând și mai necunoscut, „**Adevărul**" a insultat pe toți și pe toate, s'a pus afară din lege, a înfruntat legea, și a căutat veșnic scandal și proces pentru a-și mări tiragiul și a insulta mai bine și mai cu sgomot.

Punându-se afară din lege, căci „Adevărul" știe că insulta Capului Statului e pedepsită greu, poate acest organ să ceară scutul acestei legi? Totuși l-a avut și-l are, cu toată impunitatea ce i-o dă disprețul celor insultați. Vine însă o vreme, o împrejurare în care și de altă parte se calcă legea. Studenții au rupt „Adevărul", l-au ars, au împiedecat vânzarea lui, l-au declarat ca nepatriotic și ca periculos, ca organ abject ce insultă națiunea și dinastia și au devastat tipografia lui; pot oare studenții să fie condamnați pentru aceasta?

CONSTITUȚIONALUL
20 Mai 1894

VINDICTA PUBLICA

„cine sunt acei cari au fost cruțați de această conjurațiune în contra onoarei cetățenilor și în contra tuturor sentimentelor generoase? **Nimica sfânt** — deviză a lui C. Mille, omul de afaceri al Prințului Karagheorghevici — era și deviza reală a celor dela „Adevărul".

Și nimic n'a fost sfânt pentru ei. Din antidinasticism au făcut o speculă mârșavă. Armata au batjocorit-o. Geniul l-au vârât în noroiu. Ba nu, mă înșel: au avut ceva sfânt: **Banul**. Căci pe rând au speculat asupra tuturor principiilor. Cuziști atunci când trăia fiul lui Cuza și le dădea bani. Muscali, atunci când erau subvenționați de societățile panslaviste. Același ziar care susținea odinioară domnia pământeană s'a făcut la urmă organul cosmopolitismului. Ce le-a păsat lor de principii, de țară?

LUMINA Nr. 35, pag. 1.

Iată și manifestul lansat în acele zile de către studenți, pe foi volante și reprodus de ziare:

APELUL STUDENTILOR

ADEVARUL

Ziarul care zilnic insultă batjocorind tot ce avem noi mai sfânt, **Naționalitatea** și **Dinastia**, nu poate fi un organ românesc. El trebue desființat.

FACEM APEL

La toți cetățenii de inimă să nu mai cumpere această foaie obiectă

In seara de 20 Mai are loc o nouă întrunire sub cerul liber. Vorbesc studenții Corneliu și Tiberiu Axente, Orescu și alții. Se înfierează „Adevărul" care — după tactica sa de criminală diversiune pe care o cunoaștem bine azi — se vorbește că intenționează să lanseze un manifest incendiar către țărani.

Se manifestează la prefectul poliției și la primul-procuror, cerându-se aducerea la ordine a „Adevărului".

„Adevărul" e împiedicat să se vândă. Câteva zile nu poate fi scos din tipografie — la ușile căreia au loc incidente între public și lucrătorii ei, împinși de patroni.

Văzând că n'o scoate la capăt, Bacalbașa e silit să demisioneze și pleacă la Brașov.

Conform curajului bine cunoscut — „ediția ziarului prin care se insultă din nou și mai zdravăn studențimea s'a expediat în provincie numai". („Constituționalul" din 21 Mai).

Urmașii Voevozilor maramureșeni...

Dar tot „Adevărul" revine la atac. Un nou număr violent scris, împotriva tuturor, e scos. Se vinde sub protecția bandelor de muncitori, dintre cari cei mai mulți erau venetici, străini cu pașaport.

„CONSTITUȚIONALUL" întreabă răspicat:

„ADEVARUL" MINTE

„Ori de câte ori am avut ocazia să susținem că „Adevărul" e gazeta socialiștilor și proprietatea Clubului Muncitorilor, am văzut pe d. A. V. Beldiman, directorul ziarului, susținând cu tot dinadinsul că „Adevărul" n'aparține și că n'are nicio legătură cu muncitorii.

Atât și nimic mai mult.

Un fapt azi dovedește că directorul ziarului a susținut totdeauna un lucru neadevărat; că „Adevărul" e ziarul Clubului Muncitorilor; că aceștia intervin pentru apărarea intereselor lui ori de câte ori ele sunt în joc; că d. Beldiman nu e decât un fel de păpușă în mâinile socialiștilor".

Și mai departe — arătând că „Adevărul" putea să se adreseze autorităților dacă era lezat „Constituționalul" întreabă:

„Directorul „Adevărului" n'a crezut de cuviință să facă acesta, ci a voit să-și facă dreptate singur; s'a adresat Clubului Muncitorilor, a cerut ajutorul lor, și 'n loc să izbutească a potoli o furie explicabilă, n'a făcut decât s'o întărite și mai rău năpustiind asupra studenților bande înarmate cu ciomege și revolvere".

„Cine e agentul provocator în toată această afacere dacă nu redacția „Adevărului"?

(24 Mai 1934)

Ceeace e mai grav, acești muncitori bătăuși porniți de „Adevărul" nici nu erau români.

„Constituționalul precizează:

RAZVRATITORII STRAINI

Cu prilejul scandalurilor dela redacția ziarului „Adevărul" s'a văzut că un număr de muncitori români și străini s'a erijat în poliție pe dinaintea localului numitei redacțiuni, și că ei au lovit, bătut cu cruzime, pe studenții care năvăliră în acea redacțiune".

„Intrebarea ce se naște este următoarea: „Adevărul" este el un organ socialist pentru ca socialiștii să sară în ajutorul lui, împiedicând poliția, și îngreuindu-i sarcina — sau nu este el un organ socialist?

Asupra acestui punct au a răspunde căpeteniile socialiștilor.

Până atunci însă întrebăm: In ce țară și sub ce legi trăim, când vedem că niște străini veniți de peste nouă țări și nouă mări se erij în apărători ai libertății presei în România, apără cu pumnul existența unui ziar care propagă disprețul legilor și al autorității constituite, a unui ziar care contribue cum n'a contribuit niciun organ până acum la stricarea moravurilor noastre publice?

Chestiunea în sine este foarte gravă, deoarece acești străini n'ar fi apărat niciun alt ziar de devastare, ci ar fi contribuit poate la devastări; — și dacă cetățeanului român nu-i poți face nimic când abuzează de libertățile noastre constituționale, tu guvern ai destulă putere, ai datoria chiar, a nu permite străinilor abuzul, bătaia de joc și dezordinea".

(28 Mai 1894)

Aceasta a fost pe scurt trista poveste.

Tulburările au mai continuat — până s'au liniștit. Nu aveam încă toți conștiința primejdiei ca acum.

Și „Adevărul" era încă cel puțin ca aparență românească. Și socialiștii erau mai români decât comuniștii de acum.

Par'că prevedeam că asta vor spune cei dela „Adevărul" de acum. Că ei n'au fost ei.

Nu putem intra aici într'un proces istoric al presei române și al trecutului întreg al „Adevărului", care ar trebui făcut cât de curând care cere însă ani de muncă de bibliotecă.

Dar pentru a arăta în ce tovărășie se găsea încă de atunci „Adevărul" — încă un mic document:

UN ALT MIZERABIL

Dușmanii din năuntru ai neamului românesc se înmulțesc din nefericire pe fiecare zi.

Ne-a fost dat să vedem cum un nenorocit bătrân, dus de nas de către un inconștient ca Bacalbașa, fu în stare să cerce a discredita prin foaia sa murdară cea mai nobilă aspirațiune a Românilei.

Astăzi pamfletul unui alt mizerabil cutează să facă acelaș lucru. „Războiul", organul de șantaj al jidanului Bauer, critică fără niciun pic de rușine actele entuziaste ale studențimei noastre. El dă dreptate Ungurilor cari au provocat incidentul dela „Teiu" și cearcă să facă morală celor mai morali oameni.

Acest mizerabil care trăește din sângele văduvelor, năpăstuiților și lipsiților de hrană, uită că își duce viața grație generozității acestui popor umanitar, uită că estrema bunăvoință a Românilor se poate schimba în furie.

„Lumina" I 35.
18 Mai 1894

E concludent — nu?

Indiferent chiar de substratul real — prea se asemănă mult împrejurările.

Aceasta înseamnează că — deși redactorii „Adevărului" de atunci erau români, deși chiar acuzau ei „Constituționalul" că e scris și de un jidan, Dichter (?), — totuși apare clar că de atunci „ADEVARUL" ERA SILIT SA LUCREZE DUPA MISTERIOASE COMANDAMENTE EXTERNE, dușmane alcătuirii noastre de stat.

De astădată — cu ochii mai deschiși și ei și noi — procesul acesta trebue să se termine odată într'un fel.

Și dacă nu se va termina acum când trebue, — lămurirea cuvenită va veni odată și odată.

IMPLACABILA.

Despre evreii români și streini *)

de Mihail Eminescu

Concurența evreiască [1]). — In nr. 39 al Apărătorului legii, un „contribuabil comunal", voind a da o idee cum s'a risipit și se risipesc banii contribuabililor, spune că fostul primar D. Gane, patronând tipografia națională, la care este asociat, i-a dat toate imprimatele, câte emanau de la autoritate, fără formă legală de licitație și cu prețuri binecuvântate de Dumnezeu, și că un tipograf evreu, d. Goldner — revoltat desigur de această procedare a primăriei — și-a permis a o ruga să nu mai patroneze exclusiv tipografia națională... Mai întâi oarecari date istorice.

D. Goldner este acela, care pe calea proteguirii personale și fără licitație, a răpit pela anul 1862 publicitatea oficială din mâna bătrânului Gh. Asachi, o publicitate care a fost creația acestui om venerabil. Subt teascurile tipografiei sale au trecut cărțile scolastice și literatura aproape întreagă a unei însemnate epoce de desvoltare națională. De atunci și până astăzi stă închis institutul tipo-litografic, în care a apărut cea dintâi foae românească; încât cu drept cuvânt exclamă biograful: „Sic annorum labor quinquaginta remuneratur" [2])

Cât despre prețul minim de 149 lei, oferit de tipografia națională pentru tipărirea bugetului comunal, se cunoaște că e un preț de concurență, cu care nu i-ar da mâna tipografiei să tipărească orice lucrare. El a fost oferit numai pentru ca d. Goldner să nu poată lua lucrarea, căci cunoaștem foarte bine ieftinătatea aparentă a concurenței jidovești. Ieftin la început, până ce se ruinează industriașul român; scump și rău în urmă, când evreul a ajuns a stăpâni terenul economic. „Contribuabilul ar trebui să învețe puțină economie politică, ca să poată pricepe legile concurenții și să cunoască elementele, care concurg la formarea unui preț. Prețul conține cheltuelile producerii, plus un excedent, care să facă cu putință reproducerea. Este evident că minimul preț de 149 lei nu reprezintă nici măcar reproducerea lucrării și că tipografia pierde momentan, numai ca să respingă agresiunea economică a concurentului evreu, care de sigur că după ce ar vedea că tipografia națională nu mai este în stare de a concura, ar dicta autorităților prețurile sale.

Dar chiar dacă această tipografie n'ar fi lucrat cu mult mai ieftin de cât d. Goldner, totuși o autoritate românească trebuia s'o prefere și să facă pentru ai săi, ceeace evreii fac pentru ai lor. Ei conspiră în sinagogă în contra creștinilor. Acolo se fixează prețurile, când concurența din partea creștinilor e nimicită și când se simt ei stăpâni pe vreun teren economic. Acolo se hotărăște moartea economică a meseriașului român, la autoritatea ocultă a statului în stat, în comitetele ascunse ale alianței universale. Dar când tipografia națională lucrează constant mai eftin decât cea evreească, — nici atunci autoritățile românești să nu-i deie imprimatele? Cât despre patronarea, ce se face prin „Apărătorul legii" (jurnal liberal) industriei evreești, o lăsăm la aprecierea partidului național liberal, atât de bogat în cuvinte împotriva evreilor.

Românii din Ardeal și evreii [1]). — Broșura germană de Dr. Aug. Rohling (profesor în Münster) a fost tradusă în limba românească de mai mulți studenți în teologie [2]). Ediția întâia trecându-se cu desăvârșire în timp foarte scurt, traducătorii anunță editarea din nou a broșurii. Cei ce doresc a-și procura cartea, se pot adresa la d. Ioan Serbu, absolvent în teologie, în Blaș. E desigur caracteristic pentru simțămintele, cu care Românii întâmpină pretutindenea invazia evreiască, că ediția întâia a acestei cărți s'a trecut toată în Transilvania, căci și în această țară au început a se îmbulzi în orașe și sate cetele internaționalei iudaice, poporul menit de biblie de a domni asupra pământului întreg. Talmudul, după cum se știe, e un fel de enciclopedie evreiască, conținând fel de fel de tractate asupra chestiunilor controversate, fie religioase, fie de drept; iar multe din cele cuprinse în talmud au trecut în viața publică, a evreilor, în conduita lor față de alte popoare. Talmudul e un îndreptariu al constituirii lor de stat în stat, îndreptariul organismelor de solidaritate națională, care caracterizează pe evrei, fie ei în America, fie în Germania, fie în România. Fructul cel mai copt al lungei desvoltări talmudistice este de sigur „Alianța israelită" întinsă asupra pământului întreg. Recomandăm deci această carte, care — deși nu ni s'a trimis un exemplar din partea editorilor — totuși credem că va fi conținând extracte din talmud, care vor fi caracterizând mișcările vieții naționale a evreilor.

Agitațiile evreilor din România în Franța [3]). — O deputațiune a consistoriului evreesc din Franța a dat petiție ministrului de externe, ducelui Décazes, prin care se cere, ca guvernul francez să nu încheie cu România convențiune comercială, până ce evreii indigeni nu vor căpăta drepturi egale cu Românii. Lasciate ogni speranza!

*) Din „Curierul de Iași" — 6 Iulie 1877.

[1]) In C. d. I., nr. 70, din 23 Iunie, 1876, la rubrica „Inserțiuni și reclame", se publică această apărare a Tipografiei Naționale împotriva tipografului Goldner, sprijinit de ocârmuirea comunală din Iași, de pe vremea aceea. Apărarea se cunoaște ușor a fi scrisă de Eminescu, care însă nu putea s'o publice de cit la rubrica „Inserții și reclame", de oare ce vorbea într'o foae oficială împotriva partidului de la putere.

[2]) Se arată apoi condițiile bănești supt care Tipografia Națională lucra pentru autoritățile țării, din care se vede că toate lucrările mai însemnate le-a luat prin licitație mai ieftin de cât Goldner. Urmează după asta „încheierea, reprodusă aci pe de-a 'ntregul, ca și 'ncepulul.

[1]) C. d. I., nr. 71, din 25 Iunie, 1876, la „Diverse", supt titlul de **Jidovul talmudist.**

[2]) „**Jidovulu talmudistu**, presenta tu spre consideratiune matura jidoviloru si crestiniloru de totu rangulu de prof. **Dr. Aug. Rohling.** Tradusa de pre a 4-a editiune germana de **Srisipp.** Ed. a II. Sabiiu. Tipografia W Krafft & Plitsch). 1876"; o broșură în 8° mic, pp. 118. Se găsește în Bibl. Ac. Rom.

[3]) C. d. I., nr. 75, din 7 Iulie 1876, la „Revista externă".

Munca la sate a studenţimii

Duminică 5 Iulie, începe, în patruzeci şi şase de sate, munca echipelor studenţeşti. Adică, Duminică vor coborî în 46 de sate, de pe Dunăre, de la mare, din câmpia Olteniei şi din cealaltă câmpie a Transilvaniei, din codrii Orheiului, din munţii Apuseni şi din munţii de la miază noapte ai oraşului şi Rodnei, studenţii înrolaţi în echipele de muncă voluntară ale Fundaţiei Principele Carol. Sunt acolo câteva sute de studenţi în medicină, în medicină veterinară, agronomie ,teologie, educaţie fizică, filatologie, sociologie, cari lăsând cartea, abia scăpaţi din frământarea examenelor, apucă drumul satelor ca să trăiască trei luni de muncă fără odihnă pentru ajutarea ţăranilor.

Lumea zeflemisitoare care rezolvă totul în râsul şiret al cafenelei, al bârfelii şi al neîncrederii, lumea care nu crede în nimic şi deci socoteşte totul zădarnic şi nevrednic de osteneală, însoţeşte, desigur şi plecarea acestor voluntari cu vre-o ironie aruncată peste umăr unor oameni cari au naivitatea să mai lucreze dezinteresat.

Dar, oricine mai poartă la inimă dorinţa, care nu-i îngăduit să ne părăsească nici odată, de a 'ndrepta ceva în ţară şi oricine ştie că asta nu se poate îndeplini decât prin muncă şi prin jertfă, trebue să se oprească atent şi respectuos în faţa acestui fapt cu mari înţelesuri, pentru viaţa noastră publică de până acum: munca la sate a studenţilor.

N'au cunoscut, până acum doi sau trei ani, studenţii noştri decât drumul oraşului. Ca să străbată drumul acesta, au sângerat ei şi au sângerat părinţii lor, au îndurat mizerie tineri şi s'au înglodat în datorii băneşti bătrânii, au vândut pământ şi vite ca să plătească taxe şi să cumpere cărţi. Până la urmă au uitat totul şi s'au înfundat în bodegi şi birouri de percepţie, lăsând satele părăsite şi pe ţărani uitaţi în depărtarea şi tăcerea lor.

De trei ani lucrurile s'au schimbat. De trei ani rânduri, rânduri de studenţi, din Bucureşti în primul an, din Bucureşti şi Cluj în al doilea an şi din Bucureşti, Cluj, Iaşi, Cernăuţi şi Chişinău acum, în acest al treilea an, iau drumul satelor, la întâlnire de răscruce, pentru toată viaţa, cu ţăranii.

Îngrijorat, ca noi toţi cei de-aici de la Sfarmă-Piatră, dar şi ca alţii din alte lăcaşuri de muncă constructivă românească, de soarta satelor româneşti, camaradul meu Grigore Popa, de la Cluj, arată că drumul isbăvirii înseamnă coborîrea la sat, ca „să ne pătrundem de toată viaţa lui şi mai ales să ne plecăm urechea şi să ne deschidem inima la toate durerile lui şi apoi de acolo de jos să creştem mai sdraveni în ritmul de înălţare a satului". Iar ca un exemplu de muncă practică şi teoretică, în acest spirit, aminteşte lucrarea de sociologie rurală a lui Pitirim Porokin.

Camaradul Grigore Popa ar fi putut să aducă o dovadă mai convingătoare şi mai plină de nădejde românească, care ar fi fost în acelaş timp şi mai apropiată de credinţa lui: anume, munca acestor echipe voluntare studenţeşti, sprijinită pe învăţătura sociologică a şcoalei din Bucureşti.

Satul pe care-l cunosc studenţii acestia nu este nici „geometrizat" şi nici cu „colţurile cioplite", ori, cu „asperităţile nivelate", din grija de a-i închide rănile, ci: Leşa, sat grăniţeresc din Năsăud, trainic şi sănătos, Năpădenii, sat necăjit de mazilii odată bogaţi, Sadova cu arcaşi bucovineni, Bordujanii cu pescarii săraci de pe Dunăre şi alte şi alte sate, unele năcăjite, altele puternice, aşa cum le-a făcut Dumnezeu, pământul, împrejurările anilor şi veacurilor, dar şi munca oamenilor. Credinţa că satele româneşti sunt toate nenorocite şi imbecilizate este tot aşa de falsă şi de neîntemeiată ca şi aceea despre existenţa unui ţăran totdeauna vesel, curat şi cu cântecul pe buze.

Satele şi ţăranii pe cari îi întâlnesc studenţii muncii voluntare, în campaniile lor de lucru nu sunt nici după tiparul celor cari nu văd la sat decât sifilis şi alcoolism şi nici după modelul celor din romanele sămănătoriste. Acolo în satele pe cari, şi astăzi încă, cei mai mulţi din publiciştii noştri le cunosc numai din auzite, întâlnim, în drumurile noastre, alături de ţăranul uitat cu boale cu tot de medici, de dascăli şi de preoţi şi pe ţăranul care nu s'a lăsat înfrânt nici de sărăcie, nici de boală şi nici de lipsa unor conducători luminaţi, ci a muncit din răsputeri şi şi-a făcut o viaţă dreaptă şi sănătoasă. De aceea nici satul criticat de studenţii aceştia nu putea fi icoana mincinoasă a unei presupuse ţări de mizerie, ci icoana adevărată a României necunoscute pentru oraşele noastre şi cărturarii noştri. România pe care ei o cunosc şi pentru care ei muncesc. Iar ţara asta este dătătoare de nădejde.

România nu-i o ţară fără scăpare din ghiara morţii, cum o arătăm uneori, când desnădejdea ne cuprinde. Cine a trecut prin sate şi le-a cercetat cu ochiul liniştit şi inima înţelegătoare şi-a dat seama că ceea ce lipseşte sunt conducătorii, cari să adune la muncă aspră şi organizată satele şi să pedepsească straşnic pe administratorii necinstiţi. Răspunderea asta şi-au luat-o pentru ziua de azi, care-i de muncă şi pentru ziua de mâine, care-i de conducere, studenţii înrolaţi pentru munca la sate.

Pentru o ţară deprinsă cu o atitudine negativă, contemplativă şi pentru o studenţime obicinuită să ostenească la masă, cu cartea înainte, munca echipelor studenţeşti şi a taberelor de muncă ale partidelor naţionaliste ,este un semn de viaţă nouă, despre care nimănui nu-i este îngăduit să pomenească decât cu bucurie şi mândrie. Taberele de muncă sunt hotărîte ca să formzee sufleteşte şi ca atitudine de viaţă cadrele conducătoare ale vieţii politice româneşti de mâine. Echipele studenţeşti formează sufleteşte şi ca atitudine de viaţă pe medicii, inginerii şi profesorii României de mâine, arătându-le ţara, învăţându-i s'o cunoască şi s'o iubească şi dându-le şi un program de lucru pentru ridicarea ei. Taberele de muncă sunt o şcoală de educaţie politică, Echipele studenţeşti sunt o şcoală de muncă socială pentru sate şi ţărănime. Taberele de muncă dau oameni cinstiţi, gata de jertfă şi de muncă pentru ţară. Echipele studenţeşti întregesc această educaţie punând studenţii în slujba unui program de înfăptuiri practice spre folosul satelor.

Duminică 5 Iulie începe munca Echipelor Studenţeşti, în patruzeci şi şase de sate.

In alte părţi a 'nceput ori va începe şi aceea a taberelor de muncă.

Astfel, semn de viaţă nouă, ţara românească se preface într'un mare câmp de muncă, pe care tinerimea cărturară zideşte, în cântec de biruinţă, în suflete şi pe pământ, o ţară nouă.

Octavian Neamţu

Precursorul naţionalismului cultural

Când se va scrie o istorie a revistelor literare româneşti, locul de frunte în prima jumătate a veacului trecut îl va deţine fără îndoială „Dacia literară" a lui Mihail Kogălniceanu. Cu prilejul împlinirii unui sfert de veac aproape dela moartea marelui om de stat, (20 Iunie 1891) o privire în urmă, peste activitatea prodigioasă a acestui multilateral înaintaş, nu e numai o searbădă pomenire, ci trebue să fie mai ales un prinos de recunoştinţă. S'ar face o mare greşală într'adevăr dacă s'ar admira numai omul politic, pentru că activitatea lui Kogălniceanu risipită într'un spaţiu în care toate erau de început, a strălucit simultan pe mai multe câmpuri.

Încă din 1837 pe când se afla la studii în capitala Germaniei, literatura l-a înbiat cu puteri de seducţie care nici mai târziu nu s'au dovedit mai slabe. Cedând insistenţelor lui Humboldt, izvorîte dintr'o curiozitate nici odată secătuită, Kogălniceanu publică în „Lehmann's Magazin für die Litteratur des Auslandes" o istorie a literaturii româneşti, foarte îndrăzneaţă pentru vremea aceea, de oarece cuprindea întreaga mişcare literară din cuprinsul vechii Dacii, ceeace constituia o anticipare spirituală a unităţii naţionale.

Întors în ţară leagă o strânsă prietenie cu Asaki, atunci maestrul netăgăduit al literelor moldave şi redactează „Alăuta românească" suplimentul literar al „Albinei româneşti", suprimat însă după al V-lea număr de o cenzură care atunci, ca şi acum, nu îngăduia nici un fel de atac împotriva statului străin protector. Cine înălţa glasul contra Rusiei, era ciopârţit fără milă. Cine îşi permite azi cea mai inofensivă ironie la adresa circumcisului din Vidin, suferă aceeaş soartă. E drept acum ne găsim mai aproape de gintă, ceeace nu ne încălzeşte prea mult.

Literatura românească a vremii aceleia era adăpostită în câteva periodice, ca „Albina românească" dela Iaşi, „Curierul de ambe sexe" îngrijit de Eliade Rădulescu la Bucureşti, „Foaia inimei" a lui Bariţ în Ardeal şi altele mai puţin însemnate, toate destul de curagioase şi satisfăcând o necesitate stringentă cu destulă pricepere, suferind însă de acea îngustime regionalistă, pe care Kogălniceanu avea să o birue, creind prima mare revistă românească „Dacia literară". Aceasta a apărut în Martie 1840 sub directa sa supraveghere, deschizând un drum de luminoasă iniţiativă pe care avea să-l urmeze mai târziu „Junimea".

Maiorescu ca şi Kogălniceanu posedau o structură spirituală formată la lumina culturii germane. Deosebirea dintre ei e numai cronologică, redactorul „Daciei literare" fiind un fervent discipol al romantismului, reprezentând deci acea critică dinamică şi mai mult culturală pe care o ilustrase Lessing, iar preşedintele „Junimii" înfăţişând o perioadă mai târzie cu evidente tendinţe spre estetismul şi criticismul pur. De altfel critica lui Kogălniceanu era mai puţin ceeace se înţelege azi prin acest cuvânt, cât o sbuciumată luptă pentru încurajarea producţiei literare autohtone şi în acelaşi timp pentru crearea unei limbi limpezită de puzderia infiltraţiilor străine şi a elucubraţiilor latiniste atât dela modă atunci. Maiorescu poate fi socotit întemeietorul criticii româneşti numai întru cât a fost contemporanul unei mari mişcări literare luminată de talente, care permiteau formarea unei critici adevărate.

In manifestul-program publicat în capul primului număr al „Daciei literare" sub modestul titlu de Introducere, Kogălniceanu fixează punctele bătăliei care avea să urmeze. Ceeace aducea nou acest început, era dorinţa impetuoasă de a pune temeliile unui edificiu literar românesc, neatins de nici o influenţă străină, descătuşat de teribila molimă a traducerilor, ridicat către cerul originalităţii, care singură poate condiţiona o cultură. „Dorul imitaţiei, scrie Kogălniceanu, s'a făcut la noi o manie primejdioasă, pentru că omoară în noi duhul naţional". Sunt cuvinte a căror valabilitate vremea n'a reuşit să o sdruncine. Actualitatea lor e evidentă pentru că „mania" de atunci, ne stăpâneşte şi azi, cu o furie neobosită.

„Dacia literară" cuprindea patru părţi. Prima consacrată literaturii originale, ilustrată de numele lui Negruzzi care şi-a publicat aici minunata nuvelă „Alexandru Lăpuşneanu", Vasile Alecsandri care colaborează în nr. 3 cu „Buchetiera din Florenţa", Kogălniceanu însuşi, Al. Donici, C. Stamati şi Gr. Alexandrescu sunt poeţii celor trei numere ale revistei, cel din urmă publicându-şi celebra satiră „Anul 1840" care a apărut nesemnată.

Partea doua intitulată „Alegere din alte foi româneşti" cuprinde articole originale culese din celelalte periodice. A treia, scrie Kogălniceanu în introducere, „se va îndeletnici cu critica cărţilor nouă ieşite în deosebitele provincii a vechii Dacii". Ultima parte în sfârşit „Telegraful Daciei" un fel de cronică măruntă, era consacrată anunţării cărţilor ce aveau să apară, ştirilor despre literaţii români, manifestărilor artistice, etc.

Câteva luni dela apariţie, revista e suprimată, din cauza aceleaşi vehemenţe a redactorului ei, care într'un articol biciueşte xenomania, un păcat specific românesc, articol în care domnitorul Sturdza se simţise indirect atacat. Această dârzenie naţionalistă a lui Kogălniceanu, nici odată părăsită, a dus în totdeauna la suprimarea revistelor sau ziarelor pe care le-a condus, denotând un caracter neschimbat de-alungul anilor şi mai ales neştirbit de pedepsele pe care ocârmuirea aservită unor interese străine, i le-a impus cu o stranie regularitate. In 1859, când situaţia Principatelor se limpezise oarecum prin unirea sub conducerea unui domn energic, ale cărei merite nu sunt nici azi îndeajuns recunoscute, Kogălniceanu a putut tipări o a II-a ediţie a „Daciei literare", completată de o prefaţă lămuritoare semnată de Costache Negruzzi.

Încetul cu încetul mediul prielnic desvoltării normale a literaturii noastre, s'a desvoltat, crescut pe eforturile eroice ale înaintaşilor între cari Kogălniceanu îşi are un loc de frunte. D. Radu Dragnea în monografia închinată vieţii şi activităţii multiple a acestui stâlp al libertăţii româneşti, consacră pagini de subtilă înţelegere critică activităţii literare a lui Kogălniceanu, strânsă mai ales între paginile bogate ale „Daciei literare". Dacă aniversarea morţii sale poate contribui la o actualizare a operei, se poate ori când vorbi cu o respectuoasă admiraţie, de naţionalismul, cultural mai ales, în numele căruia Kogălniceanu a luptat şi a suferit.

Iată un precursor pe care România de mâine nu-l va renega.

Vintilă Horia

SPOVEDANII TARZII

Generaţiile de astăzi, cât şi cele ce vor veni, vor avea de deschis mari procese oamenilor politici români din perioada 1918—1936. Ei au fost, fără deosebire de partid, cei ce-au prezidat opera de destrămare pe toate tărâmurile de activitate românească şi, prin neînţelegerea atâtor momente, au lăsat străinătăţii posibilitatea să ne conteste maturitatea necesară pentru chivernisirea unei moşteniri ce depăşeşte puterile noastre.

Omul nostru politic n'a fost preocupat decât de gospodăria bătăturii lui. Şi această bătătură şi-a închegat-o, indiferent cum, prin furt, prin jaf, prin minciună sau fals, exclusiv însă prin metode inavuabile din patrimontul statului.

O mentalitate străină ideii de muncă şi valoare şi-a făcut loc în toate straturile, pornind de sus în jos, mentalitate care să justifice şi să încurajeze desmăţul politic, şi am avut durerea să aud chiar pe un profesor universitar, sprijinindu-se pe nu ştiu ce închipuite şi intime declaraţii ale lui I. Brătianu, demonstrând necesitatea creerii unei pături de trainică burghezime românească, prin orice mijloace, în afara cinstei. Este, să recunoaştem o idee de înaltă moralitate politică pe care, pare se, am urmărit-o şi într'o revistă „Libertatea", venită, nu ştiu din ce inexplicabile afinităţi, în ajutorul acelui ticălos general Dumitrescu-Bazma.

Absent cu totul din mijlocul problemelor de viaţă spirituală şi de creaţie românească, înfeodat jafului partidului, masoneriei sau consiliului de administraţie, politicianul nostru post-belic n'a cunoscut, nu eroismul acelor bărbaţi cari au pus umărul la formarea statului nostru, dar nici cel mai mărunt interes să menţină ceiace cu atâta jertfă am ajuns să stăpânim.

Acum, când în ţară răbufnesc mânioase revoltele tineretului lipsit de dragostea lor, tineret pe care l-au batjocorit şi au căutat să-l siluiască o curăţenie sufletească pe care n'au râvnit-o nici odată, acum când valul acesta enorm de entuziasm ameninţă să prăbuşească toate şandramalele partidelor clădite tot atât de rezistent ca şi tribunele din câmpul Cotrocenilor, acum, între bătrâni ce au slujit decenii întunericului se ridică să ispitească din nou, părând că acceptă formula naţionalismului integral, o mişcare de atâta vreme vitregită sub laba lor.

Îi vezi oferindu-se la colţ de răspântie politică, strigând şi ameninţând duşmanii pe cari i-au crescut şi i-au ridicat în capul nostru, părând că de zeci de ani nimic n'a izbutit să-i abată din calea idealului românismului.

Câţi însă din falşii aceştia patrioţi, sau să admitem chiar din cei cinstit treziţi pe buză de prăpastie, câţi din aceştia şi-au rostit, pocăiţi în faţa noastră, greşelile. Câţi au trăit cutremurarea unei reveniri şi câţi şi-au mărturisit păcatele cu cari au răstignit o ţară!

Iată luaţi, şi e tot ce poate fi mai caracteristic în această privinţă, luaţi curva îmbătrânită în iad de crime politice, Argetoianu, această lesbiană a politicului indigen şi examinaţi-o. A ieşit iarăş, trăgând poliţa asupra unei victorii naţionaliste, să ofere graţiile sale unei ţări pe care a încal-o până astăzi în răsuflarea ei de hoit.

Vă întreb: avut-a Argetoianu o clipă de creştinească reculegere? L'a dogorit flacăra purificatoare a unei mărturisiri? I-au îngenunchiat mândria părerile de rău şi i-a rupt vreun geamăt de desnădejde acestui păcătos între păcătoşi?

Argetoianu nu-i decât un aluat de cinism şi nepăsare.

Iar ca el, aproape toată tagma politicianilor, tot atât de compromişi ca şi el.

Pentru aceasta am rămas puţin surprins de atitudinea d-lui I. C. Atanasiu, atitudine care-l scoate din lotul comun al politicianilor, fără să izbutească însă pe deplin. Căci „Spovedania unui vlăstar al veacului XIX" constitue pe lângă o revizuire a conştiinţei sale şi un soi de teză „pro domo".

D. I. Atanasiu aparţine unei falange de bărbaţi politici ce-au cunoscut un lung pelerinaj de-alungul deşertului partidelor. L-au avut deopotrivă partidele: social, liberal, poporului, agrar şi, acum în urmă, partidul naţional-creştin, care pare să-l fi stabilizat definitiv politiceşte şi i-a dat posibilitatea acestei spovedanii.

D. I. Atanasiu, cum spune singur, este un „vlăstar al veacului XIX, al acelui „stupide XIX siècle", cum vedeţi cu o structură în care au predominat toate erorile acestui secol.

De aici sbuciumul său lăuntric, acele plecări şi reveniri lângă d. O. Goga, scrisorile şi lămuririle cari, aparţinând unui personaj blamând „huliganismul", nu puteau să apară decât în „Adevărul".

Şi nici astăzi încă, d-sa n'a izbutit să evadeze de sub semnele lui 1789. Il veţi găsi scriind revoluţie cu R. spunând „marile principii ale Revoluţiei franceze", dacă mai pot fi numite astfel formulele desarte cu cari s'au agitat atâta omenire, sau făcând un fel de mustrare partidului naţional-ţărănesc că „a evadat din principiile marei Revoluţii franceze".

Pricepem, este greu, e foarte greu, îmbibat cu „les immortels principes" să le elimini tocmai la o vârstă când inima funcţionează cu oarecare greutate.

Totuşi, cartea d-lui Atanasiu este o încercare cinstită şi poate numai cei 70 de ani nu l-au ajutat să se dărue în întregime.

Important este că d-sa vine să se mărturisească în faţa noastră a tuturor, că a fost încercat de sbuciumul unor păcate ce le vrea iertate înainte de a mai cere încrederea celor ce-l priveau cu oare cari rezerve.

Este o linie de eleganţă sufletească pe care am vrea-o repetată în toată massa politicianilor români.

Iar spovedaniile acestea târzii, aproape de amurgul unei vieţi, dorim să servească multora dintre noi. Tinerilor să nu greşim, bătrânilor şi îmbătrâniţilor în rele să înţeleagă ceiace atâta amar de vreme n'au înţeles.

E. Boroianu

CEAS DE ÎNŢELEGERE

Din începutul anilor nescrişi, şi ceva mai departe, peste întinsele stepe de istorie, ideile mari au purtat în inimă destinul trist al eroilor din tragedia veche ; ele au fost întotdeauna singure în contra marelor legături de epoci. Deaceia configuraţia lor a fost greu încercată de vremi şi sensul lor crunt diformat de oameni. Istoria ideilor este foarte incertă ; atât de incertă, încât n'a existat nicio idee înaltă care să nu fie transfigurată de ani. Dar ideile mari nu sunt decât izvoare de duh ieşite din fântâni de geniu ; şi mersul trist al ideilor se suprapune peste mersul trist al personalităţilor. Istoria a fost întotdeauna prea puţin delicată cu oamenii mari ; vremurile, de multeori, i-au diformat prea mult şi prea sinistru. Exemple măreţe găsim în toată istoria lumii, şi în toată desfăşurarea istoriilor culturale.

In deslegarea simţirilor noastre naţionale, lucrurile nu stau deloc altfel ; cazul înaltului creator de istorie, M. Kogălniceanu, este prea evident. Este absolut incontestabil, că într'o epocă de zguduitor necalm şi zguduitoare frenezie, M. Kogălniceanu a realizat în Principate lucruri de prea înalt merit. Vremea noastră e o vreme loială şi oarecum demnă ; ca îi recunoaşte portret de elegant cesar în valuri negre de neclar. Dar nu ştiu de ce, toate spaţiile de ani s'au desprins din vagul lor neant, cu un dens mijloc de nearmonie. Şi deaceia vremurile noastre desfac în două sensuri azurul cer de înnălţare a lui Kogălniceanu. Deoparte, se trage o linie punctată şi nesigură, o linie desigur confuză, după care M. Kogălniceanu ar fi numai un pasionat democrat, un creer umflat de ideologie bolnavă.

De altă parte, infinitul de noapte al interpretărilor e despicat de linia de flăcări a unui Kogălniceanu naţionalist. Celace este de nediscutat este poziţia unică pe care se afla marele Kogălniceanu ; adevărul deci, nu poate să fie decât într'o parte. Ne rămâne să desprindem din această nesiguranţă, câmpul înzăpezit de adevăr.

Epoca lui M. Kogălniceanu, prinsă în toată lărgimea ei europeană, era o epocă de neoprită învadare democratică ; era o vreme când juridicul se dilata în formele sale de neexistenţă şi când realul trebuia să moară strivit de greutatea ficţiunii. Totuşi, Dumnezeu a lăsat dela început ca lucrurile să nu se realizeze niciodată în absolut ; cucerirea zenitului este o treabă care fuge cu mult peste mecanica omenească. Deacela formele de seacă ideologie democratică nu s'au realizat total, şi desigur, cât timp va exista sistemul acesta de lucruri şi universul acesta, nici nu se vor realiza vreodată. In consecinţă, ideia naţională n'a căzut nici ea zdrobită de tot. Dar naţionalismul fazei de pârjol democratic nu era un naţionalism prea întemeiat ; era numai un naţionalism de întindere în plan, un naţionalism figurat într'un sistem de două dimensiuni; l-am putea numi naţionalism orizontal. Structura lui nu era deloc organică ; el avea numai proprietatea gazoasă de expansiune în spaţiu ; lumea de atunci era marginită de brâul de venin al naţionalismului geografic. La noi în Principate, situaţia dacă nu era ceva mai retrogadă, nu era deloc mai avansată. Gândurile primei uniri. In armonia acestui dans de gânduri albe, sufletul lui M. Kogălniceanu se ridică măreţ spre văzduhurile înaltelor limite.

In eforturile şi faptele lui M. Kogălniceanu, se încoardă un suflet mult mai larg şi intenţii mult mai întinse. Deabia aci, începe să se desprindă în spaţii, marele lui loc de istorie. In sufletul lui Kogălniceanu erau lespezi uriaşe de trecut, stânci enorme de simţire rupte din capătul istoriei noastre ; el era un cosmos prea încărcat de viaţă, prea plin, prea dens, ca să mai poată suporta îngustimea epocii. Deaceia vijelia flăcării lui de suflet a izbucnit furioasă peste marginile naţionalismului geografic; a izbucnit atât de furtunatic şi totuşi atât de îngeresc, încât a despicat toţi munţii noştri de fiinţă. Sistemul de figurare naţionalistă se schimbă total ; la cele două dimensiuni în plan, se mai adaugă dimensiunea adâncirii, — linia verticală, simbol al străfulgerări cosmice. Ideia naţionalismului vertical scapă prea mult din haosul democraţiei; el este un naţionalism perfect intransigent şi structurat organic. Eforturile lui pentru împroprietărire trebuesc căutate numai aci şi nu aiurea; glasul democrat al vremii n'a comandat aci decât secundar şi incidental. Sufletul naţiunii este puterea uriaşă care face totul cum vrea şi cere totul cum vrea. Naţiunea trebue să fie ceva simetric articulat şi ceva organic. Deaceia o rânduire între clase, era cerută cu urletul ultim al naţiunii.

Înflăcărarea lui M. Kogălniceanu pentru împroprietărire, e un fapt real, constatat şi demult trecut în istorie. Aprecierea acestui fapt se poate face numai în sens, adică numai în funcţie de intenţie. Ori, intenţiile lui Kogălniceanu erau intenţiile naţiunii întregi.

Pe această linie se desfăşoară şi muzica discursului dela 1843 cu ocazia ocupării şi inaugurării catedrei de Istorie Naţională la Academia Mihăileană. „Inima mea — spunea atunci M. Kogălniceanu — mi se bate când aud rostindu-se numele lui Alexandru cel Bun, a lui Ştefan cel Mare a lui Mihai Viteazul; şi nu mă ruşinez a vă zice că aceşti bărbaţi pentru noii Români sunt mai mult decât Alexandru cel Mare, decât Hanibal, decât Cesar. Aceştia sunt eroii lumii, pe când cei dintâi sunt eroii patriei mele. Pentru mine bătălia dela Războeni are mai mare interes decât lupta dela Termopile, şi isbânzile dela Racova şi Călugăreni îmi par mai strălucite decât acelea dela Marathon şi Salamina, pentrucă sunt câştigate de către Români. Chiar locurile patriei mele îmi par mai plăcute, mai frumoase decât locurile cele mai clasice; Suceava şi Târgovistea sunt pentru mine mai mult decât Sparta şi Athena". Nu ştiu dacă în cineva, în afară de Eminescu, îngerul sufletului a cântat melodii mai frumoase pentru naţiunea noastră. Se desfăşoară aci mai mult decât naţionalism, se desfăşoară trăiri de naţionalism, munţi stâncoşi de simţire, e o dilatare cerească de suflet şi o scufundare în tot ce este românesc. Măreţul patriei fuge dincolo de măreţul universului. Atunci simţirea lui Kogălniceanu se isbea de fonta egoismului şi-a neînţelegerii. Acum s'au schimbat lucrurile , sub soare umblă tot aceleaşi vânturi, dar în suflete sunt alte trăiri. Epoca noastră aduce pentru M. Kogălniceanu ceas de eternă înţelegere.

Axente Sever Popovici

MAXIM GORKI

despre regimul sovietic

Maxim Gorki, cunoscutul scriitor rus, a murit. Presa comunistă arată că regimul dela Moscova şi l-a insuşit, după incinerare, in intregime.

Este util să arătăm in aceste momente că deşi oficial Alexei Maximovici Gorki a fost integrat in bolşevism, el a avut totuşi atitudini de critică, uneori uimitoare, faţă de ceeace se petrece in republica federală sovietică.

Spicuim, după marele hebdomadar francez *Gringoire*, câteva fragmente din articolele lui Gorki, apărute in ziarul său *Viaţa Nouă*, suprimat de regimul comunist ca, de altfel, toată presa independentă din Rusia.

„Lenin, Trotzki şi adepţii lor s'au şi intoxicat cu otrava puterii, după cum arată atitudinea lor ruşinoasă faţă de libertatea cuvântului, a individului şi a ansamblului de drepturi pentru triumful căruia a luptat democraţia.

Orbi fanatici şi aventurieri fără conştiinţă se precipită, zic ei, pe calea *revoluţiei sociale*, dar in realitate pe calea anarhiei, a ruinei proletariatului şi revoluţiei.

Pe această cale, Lenin şi acoliţii săi cred că le este permis să comită toate crimele, ca masacrul dintr'o suburbie a Petrogradului, prădarea Moscovei, suprimarea libertăţii presei, arestări in massă şi tot felul de turpitudini".

★ „Clasa muncitorească nu poate pricepe că Lenin face o experienţă pe pielea şi cu sângele ei şi că el se străduieşte să ducă spiritul revoluţionar la paroxism, spre a vedea ce va putea eşi din această tentativă.

Natural, el nu crede in posibilitatea victoriei proletariatului in Rusia, in condiţiunile actuale, dar poate că mai contează pe un miracol".

★ Muncitorii nu trebuie să le permită aventurierilor să grămădească pe capul său crime ruşinoase şi sângeroase, de care nu Lenin, ci proletariatul insuşi va fi chemat să dea socoteala".

★ „După ce au făcut proletariatul să consimtă suprimarea libertăţii presei, Lenin & Co. au sancţionat pentru duşmanii democraţiei dreptul de a-i inchide gura; ameninţând cu foamea şi cu masacrul pe toţi câţi nu aprobă despotismul Lenin-Trotski, şefii, justifică despotismul impotriva căruia au luptat atâta amar de vreme cele mai bune forţe ale ţării".

★ „Se jefuesc şi se vând bisericile, muzeele; se fură tunurile, pustile; se devastează palatele foştilor mari duci, vânzându-se tot ceeace se mai poate vinde. La Theodosia, soldaţii fac chiar comerţ de carne omenească: au fost aduşi, din Caucaz, Turci, Armeni, Kurzi şi sunt vânduţi cu 25 de ruble bucata".

I. Ang.

Un fragment de teologie populară

In acest punct linia dreaptă a dialecticei populare se frânge, antrenată de jocul in capricios zig-zag al imaginaţiei aprinse.

Ca un motto al fiecărei faze a creaţiei in basme, credem util să cităm şi versetele biblice respective. Vor fi astfel perspectivele mai stăpânite, iar ciudăţeniile fantaziei populare, cu tot pitorescul lor, mai pregnante.

Biblia se deschide cu referatul lui Moise care incepe astfel:

I. „La inceput a făcut Dumnezeu cerul şi pământul".

II. „Şi pământul era nevăzut şi netocmit şi intuneric era deasupra adâncului; şi Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apei".

Geneza este capitolul cel mai frământat in literatura populară. De altfel şi in ştiinţă. Să fie oare vorba aici de o identitate de intuiţii a unor rosturi organice firii noastre, sau numai de-o intâmplătoare coincidenţă? Credem deplin justificată întâia alternativă, cu următoarea observaţie: varietatea şi ciudăţeniile concepţiilor populare despre creaţie, fără să fie mai variate şi mai ciudate decât ale ştiinţei, au totuşi o îndoită superioritate faţă de acestea. In timp ce ştiinţa zvântă, ca un vânt uscat, prospeţimile de taină ale celui dintâi act divin, imaginaţia populară şi-a articulat naivităţile de pe piscuri de mister, păstrându-se intr'o ademenitoare atmosferă pitorească.

Uneori sobru, aproape in stil biblic, alte ori deslânat de elemente eretice, mai ales bogomilice, conţinutul celor două versete citate, este divers modelat in credinţele populare. O caracteristică semnificativă a imaginaţiei populare este indrăsneala iscoditoare chiar dincolo de limitele scripturistice ale creaţiei. Să cităm de pildă inceputul unei legende din Moldova de sus: „...era o vreme când nu era lume, nici pământ, nici dobitoace, nici poedia asta aşa de rea şi şugubaţă de oameni ca azi, nici nimenea".

Cine citind aceste cuvinte adânci prin insăşi simplitatea lor, nu-şi aminteşte versul de viziune demiurgică al lui Eminescu:

„La 'nceput pe când fiinţă nu era, nici nefiinţă"?

Pentru mine sună ca o invitaţie de a căuta şi in comorile poporului nostru rădăcinile — chiar filozofice — ale inspiraţiei eminesciene.

Şi 'n continuare, acelaş legendă: „Nu era alta decât văzduh şi apă, iar Dumnezeu Savaon şi cu Antihârţ, locuiau tot în văzduh. Acestea erau singurele fiinţe pe atunci. In colo, nu era ţipenie de vreo altă făptură ori vreo altă lighioană".

Intr'o altă legendă mai expeditivă citim:

„Din inceput era numai apă peste tot: singur Dumnezeu şi cu dracul umblau pe deasupra".

Să mai cităm şi o a treia variantă:

„Din inceput era numai apă, Dumnezeu zbura pe sus ca un hulub, iar necuratul, cu trei rânduri de aripi sta in apă şi a fost strâns nişte spumă cât casa".

Distingem in aceste inceputuri de legende, existenţa a două elemente iniţiale. Deoparte un element material: văzduhul şi mai cu seamă apa. De altă parte, un element spiritual: Dumnezeu şi dracul.

Elementul material este dat ca preexistent, cu care, după cum vom vedea, Dumnezeu şi cu dracul plămădesc lumea. Sub unghiul creaţiei, Dumnezeu apare astfel cu puteri hotărnicite de existente care-l depăşesc in timp. Iar tovărăşia şi — vom vedea indată — colaborarea diavolului, e o dovadă în plus că atotputernicia divină nu-i deplină. Dar acest fapt nu trebue să ne turbure, pentrucă nu-i crescut organic in concepţia poporului nostru. De aceia nici n'a pătrans prea adânc in creaţiile sale, ci a rămas periferic, vehiculat numai de legende. Dacă am incerca să identificăm paternitatea acestei erezii, am desluşi-o in dualismul gnostic care, adus de catori in Peninsula Balcanică, i-a fost uşor să treacă, prin bogomili şi prin cărţile lor, şi in Nordul Dunării. Atât Louis Leger, in lucrarea sa: *La mytologie slave* (Paris 1901), cât şi dr. M. Gaster in: *Literatura populară română* (Buc. 1883), afirmă acest lucru. Desigur că totodată şi pe acelaş cale, se vor fi strecurat şi alte erori, unele mult mai grave, dar care au fost prinse in conul de lumină al bisericii. Căci credem cu tărie, că dacă eroarea privitoare la creaţie s'a păstrat până astăzi in credinţele noastre populare, aceasta s'a intâmplat pentrucă biserica s'a oprit foarte rar la această ademenitoare problemă. Iar in rugăciunile şi imnele din cult, care cuprind aluzii vagi la creaţie, poporul nu-şi putea verifica suficient informaţiile venite pe căi pi[illegible]şe, cu care deci trebuia să se mulţumească, chiar când ele nu erau ortodoxe.

Să reproducem altă variantă cu acelaş motiv, dar de proporţii mitice mult mai largi şi de o mult mai inaripată inspiraţie, desfăşurată pe un plan mult mai vecin cu *inceputul*, decât celelalte. Căci pentru curiozitatea metafizică a psihologiei populare şi Dumnezeu trebuia să se nască din ceva. Surprindem aici o subtilă inconsecvenţă dintr'o puternică religiozitate şi fără să fie impioasă, curiozitatea populară caută lui Dumnezeu paternitate, ca fiind ceva necesar oricărei realităţi şi fără să-şi dea seama că prin acest fapt lezează singura paternitate posibilă pentru divinitate, acela de a-şi fi Ea Insăşi pântec şi leagăn. Iată varianta de care e vorba: „Dintru 'ntâiu era numai apă şi intuneric. Pe apă plutea o grămăjoară de spumă, iar in spuma aceia era un vierme şi un fluture. Fluturile a lepădat aripile şi s'a făcut om, Dumnezeu; aşa de frumos! Dar din vierme s'a făcut altă dihanie, „El", negru, cu coarne şi coadă, necuratul".

Dumnezeu născând dintr'un fluture — deocamdată diavolul nu ne preocupă — care şi-a scuturat primăvăratec aripele de spumă, e un tablou de care ar fi mândră imaginaţia oricărui geniu. Şi cu cât mai azurată ar fi această viziune, dacă din acel nenăscut bulgăre de spumă s'ar naşte de pildă vaporoasa figură a lui Krisnamurthi, care şi-ar lămuri astfel organic spumosul ecou al personalităţii sale. Dar a inchide pe Dumnezeu in fiinţa de rouă a unui fluture şi a da unui bulgăre de spumă o virtute care-i esenţial divină, aceia de a fi nenăscut şi de a naşte pe Dumnezeu, ori cât ar fi de frumos, depăşeşte cu mult pietatea creştină. De aceia credem in originea necreştină a acestei rătăciri.

Lăsându-i lui Dumnezeu pe jumătate misterul naşterii sale, o legendă din Oltenia vorbeşte astfel: „...La inceput, tot cât vedem astăzi pe pământ, era numai apă. De lumină nu se pomenea, doamne fereşte. De odată s'a născut Dumnezeu Sabaot, aşa din senin pe o frunză de plămână şi tot atunci s'a născut şi soarele de-asupra apelor pe cer". Şi aici aceiaşi caracteristică a unor elemente materiale date şi a unui Dumnezeu ulterior lor, fapt care ne impinge inspre erezile iudeo-gnostige şi maniheice din primele veacuri creştine, mai ales când Dumnezeu mai este şi Sabaot sau Savaon. Această afirmaţie este intărită de permanenta prezenţă a diavolului in preajma lui Dumnezeu. Căci toate făpturile, după majoritatea legendelor populare, sunt opera colaborării divine cu necuratul, deşi basmele nu amintesc acest lucru, ba dimpotrivă, vorbesc despre singur Dumnezeu ca tată al lumii.

Niţă Mihal

Fapta dela Lipova

La băile Lipova, pe Mureş, se vor continua şi anul acesta cursurile de vară ale grupării „Tineretul invăţătoresc". Ele vor ţine trei săptămâni, incepând dela 19 Iulie. Am fost in vara trecută şi-am trăit acolo câteva zile intre tinerii noştri descăli de sat, adunaţi din toate provinciile şi am putut astfel să-mi dau seama de utilitatea şi de semnificaţia acestei intreprinderi.

Mie unuia mi-e deosebit de scumpă această grupare intemeiată pe o ţinută morală indrăzneaţă şi pe un românism curat, principii formulate de intemeietorii ei, d. George Beuran şi d. I. C. Stoica, in pagina didactică a ziarului Calendarul. Tinerii aceştia dispreţuiesc promiscuităţile şi compromisurile. Ei s'au ridicat cu energie impotriva sistemului de a face din numerosul corp invăţătoresc zestrea cutărui sau cutărui ambiţios care, neputând juca prin el insuş vreun rol in şcoală, vrea să joace prin cei mulţi un rol in politică. „Tineretul invăţătoresc" e impotriva politicei fiindcă e pentru şcoală sau, mai bine zis, nu-l interesează politica, fiindcă il interesează şcoala. O conştiinţă puternică a legământului profesional animează această mişcare nouă. Intr'o ţară unde trebuie să uiţi ce eşti obligat să fii pentru a ajunge la ceeace crezi că meriţi, voinţa aceasta de a rămâne inainte de toate invăţător trebuie s'o considerăm ca făcând parte din spiritul nou ce năzuie să creeze o Românie mai bună şi mai adevărată.

Invăţătorii cari se adună la Lipova mărturisesc mai presus de toate un cult al şcoalei româneşti ca bază a progresului cultural in poporul nostru. Ei sânt perfect conşienţi de lipsurile invăţământului şi e o frumuseţe să-i asculţi in şedinţele de discuţie cu câtă informaţie nouă desbat metodele şi ţelurile şcoalei raportate la experienţele lor dăscăleşti.

Afară de aceste preocupări profesionale, dar in legătură cu ele şi cu marea misiune a invăţătorimii, îi interesează ideile şi curentele timpului nostru. In acest scop ei fac un apel mişcător la personalităţile marcante ale invăţământului şi ale culturii naţionale să vină la Lipova cu luminile şi experinţele lor. Anul trecut, sub arborii uriaşi ai parcului băilor, imens cât un codru, le-a vorbit venerabilul profesor C. Rădulescu-Motru, care, dincoace de marginalul său naţional-ţărănism, e o incontestabilă autoritate in domeniul invăţământului şi al culturii. Le-a vorbit de asemenea geologul Universităţii din Cluj, d. I. Popescu-Voiteşti, una din minţile cele mai vioaie şi din pasiunile cele mai culte. Tot astfel s'a interesat de aproape de mişcarea lor bunul inspector şcolar d. Nicolae Dinescu. Anul acesta s'au anunţat pe lângă cei pomeniţi, d. Simion Mehedinţi, conferenţiari dela Politechnica din Timişoara şi alte multe personalităţi. E intăritor lucru să vezi acolo, intr'un splendid cadru de natură şi intr'un odihnitor popas de vacanţă, Universitatea infrăţindu-se cu şcoala primară. Cele două extreme ale culturii naţionale sânt şi trebuie să fie mult mai organic legate intre ele decum le inţeleg o anume mentalitate de castă didactică.

Vremea noastră nu mai e a izolărilor, ci a puternicelor solidarizări ale tuturor forţelor indrumătoare şi modelatoare de neam. La Lipova e un inceput. Dar de el se leagă sigur o biruinţă apropiată. Fiindcă tot ce e intemeiat pe tăria sufletului triumfă.

N. C.

Specialiştii

Ziarele anunţă că d. Al. G. Donescu şi consilierii municipiului Bucureşti au fost invitaţi in Franţa de primarul Parisului.

...Ca să construiască francezilor tribunele pentru 14 Iulie?

Râde ciob de oală spartă

Citim in „Viitorul": „Iată in ce situaţie se găseşte partidul naţional-ţărănesc.

Unii cu anarhia de dreapta, alţii cu anarhia de stânga.

...Iar partidul liberal cu anarhia din sânul lui!

Note, polemici, înfierări

Iuterview cu d. profesor I. Găvănescul despre francmasonerie

Ancheta lui „Sfarmă Piatră" in legătură cu grava problemă a francmasoneriei continuă.

După răspunsul părintelui Mihălcescu, decanul facultăţii de teologie din Capitală şi director al Sf. Sinod; al d-lui prof. univ. Simion Mehedinţi şi prof. Traian Brăileanu, publicăm astăzi, in ordinea sosirii, pe acela al d-lui prof. univ. I. Găvănescul dela Iaşi.

Distinsul nostru dascăl de naţionalism ne trimite din preajma teiului doinitor al lui Eminescu şi o scrisoare prin care, elegant şi tinereşte, se scuză că a cam intârziat răspunsul, insă fără voia celor aproape optzeci de ani ai lui...

„Il trimit (răspunsul) ne scrie d. profesor, cu o adevărată mulţumire sufletească, pentru care vă strâng mâna că mi-aţi prilejuit-o.

Cu salutări distinse şi cu urări de isbândă in lupta ce duceţi vitejeşte".

(ss) **Prof. I. Găvănescul**

„Sfarmă Piatră", copleşit de atâta binevoitoare atenţiune, roagă pe marele nostru profesor ieşean să primească expresia respectuoaselor lui sentimente de gratitudine.

RASPUNSUL

1) Aţi fost şi sunteţi francmason, sau aţi fost şi nu mai sunteţi, sau nici n'aţi fost şi nici nu sunteţi?

1. N'am fost şi nu sânt francmason.

2) Care este opinia Dv. despre francmasonerie.

2. Inainte chiar de a-mi motiva aversiunea in contra acestei societăţi secrete pe consideraţii luate din raţiune şi fapte, am simţit din instinct, o profundă repulsiune pentru o asociaţie de oameni cari au nevoe să se adune pe furiş, in intuneric; să se ascunză de ochii lumii, ca nişte bande de răufăcători; să se supună la tot felul de practici ridicule; să se lege intre ei cu tot felul de jurăminte şi ameninţări reciproce.

Şi toate acestea, pentru ce?... Pentru binele omenirii! Pentru binele „aproapelui"! Şi „aproapele", cel mai apropiat, nu este eul propriu şi fraţii din lojă?

Mare geniu al perversităţii şi... al naivităţii!

Geniu al perversităţii, care a ştiut să prostească atâţia oameni slabi de îngeri, din cari unii chiar inteligenţi, sau aproape.

Geniu al naivităţii, care îşi închipue că minciuna, mascată sub atâtea simboluri de taină, nu poate fi văzută şi pricepută de restul lumii.

In fond, triumful egoismului, sub mii de forme. Şi cu orice preţ!

Chiar cu preţul răsturnării omenirii intregi depe aşezămintele ei, organic crescute din rădăcinile firii şi ale istoriei.

3) Credeţi că este vreo deosebire intre loja Naţională şi Marele Orient?

4) Cine dirijează activitatea masoneriei?

3 şi 4. La intrebările privitoare la constituirile şi conducerea lojilor masonice, aţi primit, desigur, şi veţi mai primi răspunsuri documentate dela acei oameni cinstiţi cari s'au rătăcit o clipă prin labirintul tendenţioaselor obscurităţi morale ale masoneriei, şi au putut ieşi teferi din haosul ei, la lumina veţii morale.

5) Credeţi că pot fi membri ai francmasoneriei preoţii, magistraţii şi ofiţerii?

5. Preoţi, magistraţi, ofiţeri — membri ai masoneriei?

Trei monstruozităţi, una mai odioasă decât alta.

Prima, profanează sfântul altar al credinţei creştine.

A doua, surpă temeliile sociale ale Dreptăţii şi Legii.

A treia, duce, prin intunecarea ideii de patrie, deadreptul la infiorătoarea crimă a trădării.

6) Este compatibilă calitatea de mason cu aceea de luptător naţionalist?

6. Compatibilitatea intre calitatea de mason şi aceea de luptător naţionalist?

Niciodată, in suflete constiente şi sincere de oameni intregi, cu o justă organizare mintală unitară a ideilor şi credinţelor, cu un desăvârşit echilibru stabil al caracterului.

7) Sunteţi pentru desfiinţarea masoneriei?

7. Dacă sânt pentru desfiinţarea masoneriei?

Desigur!

Avem, pentru asta, cel puţin tot atâtea motive, ca şi Italia lui Mussolini.

Dacă, printre francmasonii noştri, — aşa de mulţi, doamne, doamne! — este v'un om sincer şi cinstit care să creadă altfel, are cuvântul. S'o spună, pe faţă, lumii, din pură datorie umanitară: pentru ce masoneria este folositoare genului omenesc şi, in special, neamului românesc. Şi voi fi cel dintâi să-i dau dreptate, — deşi, nici atunci, nu m'aş hotări să mă cobor, cu el, in intunerecul misterios al vre-unei loji masonice.

Nu se poate face bine omenirii şi la lumina zilei?

Iar când, ferească Dumnezeu, ar veni astfel de vremuri, ca să nu poţi lucra şi lupta pentru Dreptate decât in ascuns, mi-aş alege, atunci, mai de grabă, ascunzătorile tainice ale Românismului revoluţionar, dacă ar fi nevoe de ele.

Cine spune că iubeşte omenirea intreagă, pe care n'o poate coprinde, şi nu se jertfeşte pentru neamul din care face parte, când e atât de inzestrat de Dumnezeu şi nedreptăţit de oameni, — minte!

I. GAVANESCUL

Iaşi, Aleea Copou 73.

N. R. — *In numărul viitor: răspunsurile I. P. S. L. Mitropolitul Bucovinei, Visarion Puiu şi Al. Cisar, Episcop şi Mitropolit romano-catolic.*

De senectute...

Când scriitorii imbătrânesc trăiesc ca şi muritorii de rând, — din amintiri cari pot fi de mai bună sau de mai proastă calitate.

Amintirile d-lui Radu D. Rosetti de pildă — sunt dintre cele mai puţin preteţioase. D. Rosetti se mângâe acum cu slava de odinioară... a dedicaţiilor de pe file ingălbenite de cărţi. Un lung interview văzut de curând in „Viitorul", e augmentat sugestiv de faximile după dedicaţii de pe cărţile sau fotografiile lui Macedonski, Vlahuţă, Cincinat Pavelescu şi Titulescu.

O singură dedicaţie e numai amintită şi nu reprodusă: aceea pe care i-a dat-o Hasdeu, „prin intermediul unui unchiu", pe când bardul sectorului I Galben era copil cu dinţii de lapte incă.

N'o reproduce... din modestie.

D. Mihalache in deltă

D. Ion Mihălache, după ce a sărbătorit 35 ani dela absolvirea Sorbonei din Câmpulung, a plecat in delta Dunării.

...Unde va călca pe urmele lui Terente!

Reluarea comerţului cu Italia

Ziarele anunţă că in urma declaraţiilor făcute de d. Titulescu la Geneva, România va relua săptămâna aceasta relaţiile comerciale cu Italia.

...Dacă, bine inţeles, nu se va opune d. Grigore Filipescu...

Moţiunea avocaţilor creştini

Moţiunea votată de avocaţii creştini ai baroului de Ilfov, prin care se trage o linie definitivă de foc şi moarte intre noi autohtonii şi meteci galiţieni, are sensul unei revoluţii liberatoare de grandoarea căreia aproape că nici nu ne putem da seama acum.

Mâine, când biruinţa românească va fi definitivă, istoria celei de a doua independenţe va trebui să scrie că epicentrul marelui cutremur al conştiinţei naţionale a fost la barou.

Deşi politicos...

D. Nicolae Titulescu, deşi politicos, a vorbit săptămâna trecută la Geneva pe un ton cu totul neobişnuit in reuniunile internaţionale.

D. Nicolae Titulescu, deşi politicos, a declarat că „pentru România, sancţionarea Italiei a fost o incercare cu adevărat dureroasă".

D. N. Titulescu, deşi politicos, a arătat Ligii că „Românii au pentru italieni sentimente de amiciţie atât de puternice", incât aplicarea Pactului a fost pentru ei un act de sguduitoare şi sublimă dramă scevoliană.

Deşi politicos, d. N. Titulescu a spus Genevei sus şi tare că linia politică urmată de România in materie de sancţiuni a fost un imens sacrificiu, o linie dreaptă, dar linia dreaptă a glonţului care a trecut mai intâi prin inima lui romană.

Omul eroic

In marile incordări ale zilelor noastre — la cari participăm, toţi, spectatori sau actori, nu poţi să nu simţi zbaterea de largi aripi a unui suflu eroic. E ceeace ne trebue — şi din plin...

In eseul său amplu — Omul eroic — d. Nichifor Crainic desbate, de la o înălţime impresionantă, problematica eroismului in timpul nostru şi mai ales in ţara noastră.

Dela omul eroic al basmelor noastre — justiţiarul Făt-Frumos — la generaţia eroică a zilelor noastre — tineretul de azi — o intreagă frescă a tensiunii spirituale a etnicului nostru e inchegată amplu.

Cine e omul eroic? A căror sbuciume subterane este expresie? Care e misiunea de azi a omului eroic? Intrucât se subsumează tineretul de azi acestor imperative?

Iată câteva din marile intrebări la cari răspunde d. Nichifor Crainic in esseul „OMUL EROIC" din numărul de 1 Iunie 1936 al revistei „GANDIREA".

Doctrina vaidistă

D. Vaida se pare că era neplăcut impresionat de unele svonuri răuvoitoare cari il categoriseau ca extremist de dreapta, şi de aceea, la o intrunire recentă a organizaţiei sale dela Chişinău, el şi-a precizat din nou doctrina.

„Nu poate exista democraţie fără naţionalism şi naţionalism fără democraţie" — a declarat fostul preşedinte al partidului naţional-ţărănesc.

„D. A. C. Cuza, a adăugat d. Vaida, de 40 de ani luptă contra minoritarilor, dar politica d-sale nu poate duce la nimic bun, căci d-sa cere izgonirea din ţară a tuturor minoritarilor şi asta nu se poate, căci la hotare vom găsi baionetele celorlalte ţări cari ne vor impiedica de a le trece lor minoritarii noştri. Şi apoi, dacă n'am avea minoritari, ar trebui să-i creiem, căci fără ei românul s'ar lăsa pe tânjeală".

Deci: să trăiască democraţia; să trăiască minoritarii!

Ura Vaida!

Dr. Banu-Schapira

D. Gh. Banu este cea mai proeminentă figură politică a Călăraşilor şi, pe drept, unul dintre cei mai pasionaţi ministeriabili ai partidului naţional-creştin.

D. Banu, e adevărat, a fost şi un teribil adversar al naţionalismului; a injurat fuziunea dela Iaşi, a infierat antisemitismul d-lui A. C. Cuza, a blamat gestul dela 14 Iulie al d-lui Oct. Goga, dar a revenit in cele din urmă şi, astăzi, nu se poate spune despre el că nu se afirmă ca un vajnic naţionalist... Dimpotrivă, fostul secretar general al sănătăţii, care a ştiut să iasă numai foarte puţin şifonat din scandalul siringilor, se sileşte acum să fie cât mai corect cu mişcarea căreia, din intâmplare, i s'a alăturat şi cât mai ireproşabil cuzist, chiar când e in lojă.

Sârguinţa d-lui Banu de a deveni — şi va deveni cu timpul — un bun român, este lăudabilă şi trebue, dar, incurajată.

„Sfarmă Piatră", iată, promite să-i dea tot concursul. Astăzi, de pildă, el ii atrage atenţia d-lui dr. Banu, directorul revistei „Higiena socială" că un jidan anume Schapira umblă să-l compromită...

Schapira ăsta, doctor Banu, şi-a trecut numele lui circumcis pe coperta revistei, ca secretar de redacţie, lângă d-ta, naţional-creştin reputat şi convins!

Ia vezi, la măsuri, că banditul de ovreiu e in stare să spună intr'o bună zi că d-ta iar nu mai eşti antisemit...

Campania antialcoolică

Zilele trecute s'a intrunit la ministerul sănătăţii o comisie pentru combaterea alcoolismului.

...Să ştiţi că dr. Lupu nu se mai inapoiază in ţară! Rămâne la Paris...

Doctorul comoris causa!

D. Mihail Sadoveanu, cunoscutul povestitor moldovean, a fost proclamat „doctor honoris causa" al Universităţii din Iaşi.

După doctorificare, el a dat un interview unui corespondent, de sigur ovreu, al ziarului „Adevărul" şi a adus vorba, intre altele, şi de „Sfarmă Piatră".

„Sfarmă Piatră", ştiţi, are în ce-l priveşte pe d. Sadoveanu o atitudine bine precizată: aici unul e scriitorul de merit al Moldovei şi altul masonul ticăloşit dela hanul Ancuţii.

Făcând această penibilă, dar necesară diferenţiere intre ceeace e aur şi ceeace e noroi in numele lui Sadoveanu, noi am căutat să propţim un om care se surpă şi să fim cinstiţi faţă de el — scriitorul Sadoveanu — de cititorii noştri şi de noi inşine.

Speram la un moment dat că marele prosator va aprecia eforturile acestea ale noastre şi că ne va veni el insuşi in ajutor. Interview-ul din „Adevărul" ne arată insă că nici o nădejde nu mai e. Sadoveanu se axtodevorează cu o inverşunare francmasonică, impotriva căreia zadarnic mai luptăm noi.

„Omul este in intregime acelaş — declară venerabilul federaţiei masonice — căci acela căruia îi zic ei francmason, acelaş e şi scriitorul pe care-l omagiează. Eu nu pot să fiu altul. Sunt acelaş care sunt".

Cum am mai putea noi salva pe acest om care se afundă voluntar in intunericul mortificator al Arabelor?

Mihail Sadoveanu, ce trist destin...

Mihail Sadoveanu, ca să intrebuinţăm o scârnavă dar adecuată expresie a lui Tudor Arghezi, e un ceas de aur căzut intr'un closet!

Al. Gr.

Anul II, Nr. 32 LEI 6 Joi 2 Iulie 1936

Sfarmă Piatră

Paratonerul doamnei Marchize..
(Candide)

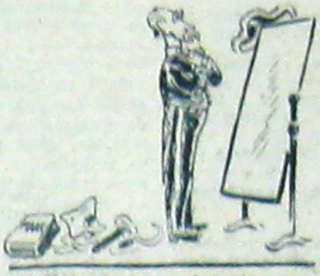

Marxismul nu e intotdeauna comod...
(Travaso del Idee)

SPANIA ROMANTICA 1936

Serenadă Bolero
(Guerin Meschino)

Comunismul la lucru (Simplicissimus)

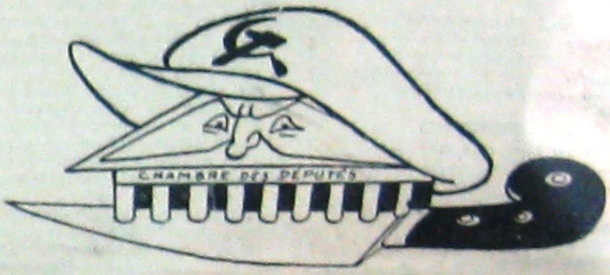

Noul parlament francez (Gringoire)

EX-NEGUSUL LA LONDRA

— Ai venit ?
— Da. M'a trimis Badoglio!
(Guerin Meschino)

ENGLEZII IN PALESTINA

— De ce te oprești? Ce s'a intâmplat ?
— Mă gândeam la Pactul Societății Națiunilor... (Guerin Meschino)

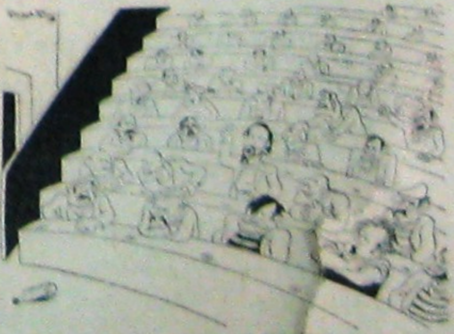

Noua cameră franceză
(Gringoire)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU, 23—25